

מ' - יו"ד כסלו - תשנ"ט

פדה בשלום ה'תשל"ט

החיבור של פדה בשלום והקרב, שאפי' המלחמה באופן הקשה ביותר - קרב, הפדי' ממנו תהי' באופן דפדה בשלום - השלום הכי נעלה, לא רק כפי שהי' בימי שלמה אלא תכלית עניין השלום בימיה"מ.

וזהו שייכות פסוק זה לט' - יו"ד וי"ט כסלו שגם הפדי' אז הייתה מקרב, ואעפ"כ הפדי' היתה בשלום ובשלימות, ועד שזה נעשה הקדמה והכנה לתכלית השלימות בימיה"מ ע"י יפוצו מעיינותך הוצה.

פתח דבר

לקראת ט' כסלו, יום ההולדת דאדמו"ר האמצעי (בשנת תקל"ד)
ויום ההילולא שלו (בשנת תקפ"ח), ויו"ד כסלו, יום הגאולה דאדמו"ר
האמצעי (בשנת תקפ"ז) –

הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה פדה בשלום גו', שנאמר
בהתוועדות דמוצאי ש"פ ויצא, ט' כסלו, אור ליו"ד כסלו, אור ליו"ד
כסלו, ה'תשל"ט.

מערכת "אוצר החסידים"

ט' כסלו תשמ"ט (תהא שנת משיח טובה),
שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק,
ברוקלין, נ. י.

בס"ד. מוצאי ש"פ ויצא, ט' כסלו, אור ליו"ד כסלו, ה'תשל"ט

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי¹, ומבאר בעל הגאולה במאמרו ד"ה זה (שנדפס בספרו שערי תשובה²)³ דפירוש פדה בשלום (בשלום דוקא) הוא שהפדי' היא באופן שהמנגד מתבטל לגמרי, שלכן אין צריך למלחמה כלל. וע"ד שהי' בימי שלמה⁴, שכל הגוים נתבטלו לגבי שלמה שלא ע"י מלחמה, שלכן נקרא בשם שלמה כי שלום הי' בימיו⁵. ומדייק בהמאמר⁶, דכאשר נמצאים במצב שאין מנגדים כלל, למה צריך פדי'. ויש לומר הביאור בדיוק זה, כי פירוש פדה בשלום הוא לא שהשלום בא לאחרי הפדי' (היינו שהפדי' היא בדרך מלחמה ואח"כ נעשה שלום), כי אם, שהפדי' (עצמה) היא בשלום, ולכן מדייק, שבמצב של שלום אין צריך לכאורה לפדי'. ויש להוסיף עוד דיוק, דבפסוק זה גופא כתיב פדה גו' מקרב לי, דזה שפדה נפשי הוא מן המלחמות הבאים עלי⁷, והיאך שייך שהפדי' מן המלחמות היא פדי' בשלום, דלכאורה הם שני ענינים הפכים.

(ב) **ויש** להוסיף, דשני ענינים אלו (פדה בשלום ומקרב לי) הם לא רק שני הפכים (סתם) אלא שהם הפכים מן הקצה אל הקצה. דהנה הטעם על זה שמלחמה נקראת בשם קרב מלשון קירוב (אף שמלחמה הוא היפך ענין הקירוב), הוא (כמובן מהמאמר⁸), לפי שעיקר ותוקף של

פיענוח המראי מקומות

(5) כמ"ש (דברי הימים-א כב, ט) שלמה

יהי' שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו.

(6) שם — נו, א.

[לקמן עמ' נד]

(7) פרש"י לתהלים שם.

(8) בתחלתו — מט, א.

[לקמן עמ' ל]

(1) תהלים נה, יט.

(2) ח"א (שער התפלה) מט, א ואילך.

[ראה לקמן עמ' ל ואילך]

(3) פי"א (נה, ד ואילך).

[לקמן עמ' נד]

(4) וראה לקמן סעיף ב דאמיתית ענין

פדה בשלום נפשי הוא למעלה יותר גם

מהשלום שהי' בימי שלמה.

אות א'

מלחמה הוא כשהיא באופן של קירוב. דהנה במלחמה יש שני אופנים. ששני הלוחמים הם בריחוק זה מזה, אלא שזורקים (אחד על השני) אבני חצים ובליסטראות וכיו"ב. או ששני הלוחמים מתקרבים זה לזה (בקירוב מקום) ועד שהם נאבקים זה עם זה⁹, ויאבק איש עמו¹⁰, שהם מתקרבים זה לזה (לא רק במקום, אלא) גם בגופם, ועד דשני הלוחמים חובקים זה את זה. דמלחמה זו (תכלית הקירוב) היא מלחמה קשה ביותר.

ועד"ז הוא לאידך, שגם השלום שבפסוק זה הוא (לא שלום סתם, אלא) תכלית השלימות שבשלום. וכמו שמבאר בעל הגאולה בהמאמר¹¹ דאמיתית הענין דפדה בשלום נפשי הוא שאלו שהיו מקודם שונאים ומנגדים הם "נעשים אוהבים גמורים", דענין זה הוא למעלה גם מהשלום שהי' בימי שלמה¹², דהשלום שהי' בימי שלמה הוא שכולם נתבטלו מצד הגילוי אור (אבל לא נהפכו לקדושה)¹³, ואמיתית ענין השלום (שגם המנגד נהפך לקדושה) יהי' לע"ל, כמ"ש¹⁴ אז

פיענוח המראי מקומות

בריבוי השפעה ביותר בבחי' גילוי עצמות או"ס בבית המקדש וכמ"ש יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך כו', ושלמה הי' איש מנוחה שנתבטלו כולם ממילא מעוצם הגילוי כו' . . ומכל מקום גם בימי שלמה לא נתהפכו לגמרי בעצם מהותם וכמו אז אהפוך אל כל העמים שפה ברורה כו', שזה יהי' לעתיד שיתהפכו בעצם מהותם לגמרי כו', וי"ל דבימי שלמה הי' הכל רק העלאת הנצוצות דקדושה כו', ומפני ריבוי האור והגילוי נכללו הנצוצות בדרך ממילא וכמו האבוקה שמושכת הנצוצות אלי' כו', אבל ענין אז אהפוך אל העמי' כו' הוא שהרע יהפך לטוב וזה יהי' לעתיד דוקא כו'.

(14) צפני' ג, ט. — הובא במאמר הנ"ל

שם.

[לקמן עמ' נד]

(9) גם מלחמה ע"י חרב היא דוקא בקירוב מקום. דזהו החילוק שבין חרב לקשת. אבל אין זה כהקירוב דהנאבקים. וראה לקמן סעיף ו.

(10) וישלח לב, כה.

(11) פי"א — נו, א.

[לקמן עמ' נד]

(12) כמפורש בהמשך תער"ב שבהערה הבאה. ועפ"ז יומתק הלשון דבעל הגאולה שם "בדרך שלום . . כמו לע"ל . . וכח"ג הי' בימי שלמה".

(13) ד"ה פדה בשלום תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב פ' שעד — ע' תשסט).

בימי שלמה הוה קיימא סיהרא באשלמותא, וענין השלימות הזאת אינו רק מילוי החסרון לבד כ"א שהי' במדרי' העשירות

אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכם אחד, ועד"ז בנוגע לבע"ח — וגר זאב עם כבש וגו'¹⁵, ועד שגם הנחש (פתן וצפעוני¹⁶) יהפך לטוב, כמ"ש¹⁷ גם אויביו ישלים אתו זה הנחש, וכמו שהי' בתחלת הבריאה (לפני חטא עה"ד) שהי' שמש גדול¹⁸. ויתירה מזו יש לומר, דכיון שכל ירידה היא צורך עלי', בהכרח לומר, שבירור ועליית הנחש לע"ל תהי' למעלה יותר גם מהדרגא ד"שמש גדול" שהי' לפני הירידה¹⁹.

פיענוח המראי מקומות

הנחש. שנה ר' חלפתא בן שאול, הנחש הזה להוט אחר השום. ומעשה בנחש אחד שירד מן ההר לבית, ומצא קערה של שום ואכלה והקיא בתוכה. וראהו נחש שבבית ולא היה יכול לעמוד בו, וכיון שיצא לו, ירד הנחש שבבית ומלא אותה עפר.

[ז] [ראה מילואים].

18) סנהדרין נט, ב.

דתניא ר"ש בן מנסיא אומר חבל על שמש גדול שאבד מן העולם שאלמלא (לא) נתקלל נחש כל אחד ואחד מישראל היו מזדמנין לו שני נחשים טובים אחד משגרו לצפון ואחד משגרו לדרום להביא לו סנדלבונים טובים ואבנים טובות ומרגליות.

19) וכמוכן גם מזה שבתחלה, אף שהי' "שמש גדול" היתה אפשרות לירידה עד לחטא עה"ד, משא"כ לע"ל. וראה עד"ז סה"מ עטר"ת ע' תטו[ח].

[ח] ויש לעין שהרי אדה"ר שהי' גוף קדוש וטהור לגמרי כנ"ל מ"מ הי' חטא עה"ד, ובתח"מ ודאי שלא הי' שייך ענין החטא כלל וכלל, וי"ל שבתחילת הבריאה הגם שהאדם הי' בתכלית בשלימות, מ"מ הרי בעולם הי' מציאות הקליפה רק שהיה מעמדם בשפל המדרגה כו' . . וע"כ י"ל דאם היות

15) ישעי' יא, ו ואילך.

16) ישעי' שם, ח[א]. וראה פרש"י שם[ב].

מצודות שם[ג]. ועוד.

[א] ושעשע יונק על חור פתן ועל מאורות צפעוני גמול ידו ההה.

[ב] על חור פתן. על חור עפר שהנחש מקנן בתוכו . . פתן נחש משהזקין נעשה חרש

ונקרא פתן שוב אין לו לחש שנאמר (תהלים נח) אשר לא ישמע לקול מלחשים: ועל מאורת צפעוני. יונתן תירגם חיזו גלגלי עיני חיוי חורמן.

[ג] מצודת דוד: ושעשע. תינוק היונק יתעסק לשמוח בהושטת ידו על הנקב אשר הפתן יושב שם ולא יזיקנו: ועל מאורת. על הבקע אשר הצפעוני יושב שם: גמול. תינוק הנגמל משדי אמו יושיט שם ידו ולא יזוק.

מצודת ציון: פתן. מין נחש רע: צפעוני. מין נחש רע.

17) משלי טז, ז[ד]. ירושלמי תרומות

פ"ח סוף ה"ג[ח]. ב"ר רפנ"ד[י]. וראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ס"ע תרג ואילך)[ז].

[ד] ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו.

[ה] [ראה מילואים].

[ו] ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו . . ר' שמואל בן נחמן אמר, זה

ועפ"ז צריך להבין עוד יותר מ"ש פדה בשלום גו' מקרב לי, והרי הקרב והשלום שבפסוק זה הם שני הפכים מן הקצה אל הקצה, ואיך זה פדה בשלום גו' מקרב לי.

(ג) **ויובן** זה בהקדים המבואר בהמאמר דבעל הגאולה²⁰, ששני הענינים דקרב ושלום ישנם בעבודת התפלה. ולהעיר, דבכ"מ²¹ מבואר

פיענוח המראי מקומות

התפלה דוקא נופלים מח"ז יותר מכל היום, שזהו מפני שהנה"ב מתאמץ במלחמתו עם הנה"א להפילו ח"ו כו', כמ"ש בסש"ב וכנ"ל. אמנם האופן הב' הוא כשהבירור בבחי' מנוחה, והיינו שאינו מתלבש כלל בלבושי המתברר, ואינו מתעסק עמו כלל, והבירור נעשה ממילא, מצד הגילוי אור שמאיר עליו כו'. וכמו עד"מ במלך גדול מאד, שכולם מתבטלים ממנו, וא"צ למלחמה כלל, דמצד גדולת שמו שנשמע למרחוק גם באיים הרחוקים, מתבטלים כולם אליו ונמשכים אליו כו'. וכמו בשלמה דכתיב ב'י' הוא יהי' איש מנוחה ושלום אתן בימיו, שלא הי' צריך למלחמה, כי כולם נתבטלו ובאו אליו, והיו נכנעים אליו מצד עוצם גדולתו כו'. וכן יהי' במ' המ', דכתי' ונהרו אליו כל הגוים, שכולם יהיו נמשכים אליו, היינו שיתברר החלק הטוב שבהם, ויוכלל, מעצמו בלי שום עבודה ויגיעה כלל כו'.

. . דהנה כתיב ה' איש מלחמה, והיינו בחי' הוי' דו"א . . דבבחי' ז"א שייך מלחמה, להיות דשם שייך ענין זלעו"ז, והן המדות רעות שהן לעומת ז' מדות דקדושה, ואופן ההתגברות עליהם הוא בדרך מלחמה כו'. משא"כ בבחי' ע"ק, שם ח"ו לא שייך זלעו"ז כלל כו', ע"כ בגילוי הארה מבחי' זו, הם מתבטלים ממילא כו'.

שגופו הי' יציר כפיו של הקב"ה הי' מ"מ ממדרגה שיכול להיות אחיזה . . ובתח"מ שזהו לאחר גמר הבירורים והתיקונים יהי' התהוות הגוף ממדרי' עליונה יותר ויהי' בתכלית בשלימות.

(20) פ"ה (נא, ד) ואילך.

אות ג'

[לקמן עמ' נד]

(21) ראה בארוכה המשך פדה בשלום תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' קסב ואילך) [א] ותש"ד (פי"ט ואילך — סה"מ ה'תש"ד ע' 1 ואילך).

[א] דהנה ידוע דענין הבירורים יש על ב' אופנים, הא' הוא בדרך מלחמה, והיינו כשהמברר מתלבש בלבושי המתברר בבחי' קירוב אליו ומתייגע ומתעסק עמו לבררו ולנצחו כו' וכמו עד"מ שני אנשים המתאבקים זע"ז, ה"ה נאחזים ודבוקים זב"ז, וכאו"א מתגבר להכניע את זולתו, ומי שכחו גדול הוא מתגבר ומנצח את זולתו ומכניע אותו כו'. והדוגמא מזה בעבודה הוא במלחמת הנה"א עם הנה"ב בתפלה (וכ"ש בעת האכילה כו'), שהנה"א מלוכב בהנה"ב, ומתאבק עמו ע"י עבודה ויגיעה במוח ולב בהשגה והתבוננות והתעוררות אהוי"ר, בכדי להתגבר ולהכניע את הנה"ב לאכפי' לסט"א כו', ואז גם הנה"ב מתגבר ללחום כנגד, שזאת היא הסיבה מה שבעת

שהבירור דתפלה הוא בדרך מלחמה, שעת צלותא שעת קרבא²², והבירור בדרך מנוחה (שלום) הוא ע"י עסק התורה²³. אבל בדרוש זה דבעל הגאולה מבואר, שגם בעבודת התפלה ישנם שני הענינים. האהבה²⁴ דבכל לבבך, שמצד בחינת נר"נ, עם היות שגם ע"י אהבה זו הוא פועל שגם נה"ב יהי' לה אהבת ה', בכל לבבך בשני יצריך²⁵, מ"מ, מכיון שהאהבה דבכל לבבך היא מצד ההבנה וההשגה (שאלקות הוא טוב), ומכיון ששכל הוא בחינת פנימי (שמתלבש בהדבר שפועל בו), הרי מובן דפעולת נה"א בנה"ב שתאהוב את הוי' הוא ע"י שנה"א מתלבשת בנה"ב, שההתבוננות של נה"א צריכה להיות בענינים כאלו ובאופן שגם נה"ב יכולה להשיג²⁶, הרי

פיענוח המראי מקומות

[היוצא לדרך יתקן עצמו בתפילה לה' ויזדרז ויתחזק בכח השכינה - חרב עילאה בתפילה לפני שיצא לדרך בא וראה, זבולון תמיד יצא לדרכים וערך קרבות, והזדרז באותה חרב עליונה בתפילה טרם שיצא לדרך ובכך ניצח העמים].

[ד] [ראה מילואים].

23) להעיר גם מהמאמר דבעל הגאולה פי"א (נו, א) "ענין שלום . . וכמו"כ ע"י עסק התורה".

24) להעיר מהידוע שכל העבודה והיגיעה דתפלה היא לבוא למדת האהבה (קונטרס העבודה בתחלתו. שם ספ"ג).

25) ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א במשנה. ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ.

26) ראה תו"א וישב כט, ב^[1]. המשך תרס"ו ס"ע קלה ואילך^[1]. סה"מ עת"ר ע' כה^[1]. ה'תש"י ע' 56^[1]. ובכ"מ.

[ה] [ראה מילואים].

[1] עבודת הנה"א בששת ימי החול (ו) לברר ולתקן את הנה"ב כו', שעז"נ ששת ימים תעבוד, שהיא העבודה והיגיעה דנה"א לברר

. . ובחי' זו בעבודה הו"ע התורה, וכידוע שהתורה היא בבחי' המשכה מלמעלה, ושרש התורה הוא ג"כ מבחי' עתיק . . והיינו שע"י התורה ממשיכים גילוי בחי' עתיק . . והיינו שע"י התורה נעשה ג"כ הבירור, אלא שהבירור נעשה בדרך מאליו וממילא בבחי', מנוחה, שאינו מתלבש ממש בגוף הדבר המתברר, ואינו מתעסק עמו . . רק ממשיך את האור, והבירור נעשה ממילא כו'.

22) זהר הובא בלקו"ת ר"פ תצא^[1]. ובכ"מ. וראה זהר ח"א רמ, ב^[1]. ח"ג רמג, א^[1].

[ב] איתא בזהר שעת צלותא שעת קרבא וכתיב אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי ות"א בצלותי ובעותי.

[ג] חגור חרבך על ירך גיבור, מאן דנפיק בארחא יתקן גרמיה בצלותא דמאריה, ויזדרז בהאי צדק חרב עילאה בצלותא ובעותין עד לא יפוק לאורחא, כדכתיב צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. תא חזי זבולון נפיק תדירא לשבילין וארחין ואגח קרבין ואזרו בהאי חרב עלאה בצלותא ובעותין עד לא נפיק בארחא וכדין נצח עמין ואתתקף עליהו.

התלבשות זו (שנה"א מתלבשת בנה"ב) הו"ע של מלחמה²⁷. וגם האהבה דבכל נפשך, שמצד בחינת חי', הגם שחי' היא בחינת מקיף, והבירור דנה"ב שע"י אהבה זו הוא (לא בדרך התלבשות, אלא) שמצד תוקף הרצון

פיענוח המראי מקומות

שאינו באופן כזה בנה"ב, אבל מ"מ ה"ה מבין ומשיג את הענין כו'. ולבד זאת, להיות שהנה"א מלוכב בנה"ב, והתפעלות האהבה דנה"א היא ע"י השגה והתבוננות שזהו בהתלבשות בנה"ט כו', לזאת, בהרשפי אש דנה"א נשרף ונכלה הנה"ב ג"כ כו' כנ"ל.

[ז] [ראה מילואים].

[ח] כל ענין ירידת הנשמה למטה להתלבש בלבוש נוגה הגופני, הוא כדי להראות גם את הנה"ב דנוגה בחינת גילוי אלקות, כדי שע"ז יתברר ויתתקן, והוא ע"י ההתבוננות בענין התהוות יש מאין, דהרי הנשמה לא ירדה בשביל עצמה, דהנשמה מצ"ע הרי היא דבוקה בעצמות ומהות אור אין סוף ב"ה כנ"ל, דאופן דביקותה הוא כאופן דביקת החלק בהעצם, רק ירידתה הוא בכדי לפעול הביטול דנה"ב, וענין ביטולו הוא שיבוא באהבה להוי', וא"א לבוא לידי אהבה או יראה כ"א ע"י השגה, ובכדי להראות את הנה"ב גילוי אלקות אי אפשר כי אם על ידי ההתבוננות בענין יש מאין בבחינת השגת המציאות בלבד, כי משם הוא מקור חוצבו של הנה"ב, דהיינו רק מבחינת התפשטות כח האלקי, ולזאת הנה ההתבוננות ג"כ צ"ל בענין מקור חוצבו, דזה יכול גם הוא להבין במקצת עכ"פ וזה יפעול עליו להבטל.

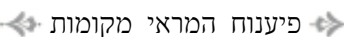
27) דנוסף לזה שכללות ענין השכל (גם השכל דנה"א) הוא בדרך שקו"ט שנותן מקום גם להיפך — מיתוסף בזה גם ירידת השכל דנה"א בהשכל דנה"ב, שע"ז ה"מלחמה" גדולה יותר.

את הנה"ב כו', ועיקר העבודה הזאת היא בתפלה וכמו בקרבנות שהיו מקריבים בהמה ע"ג המזבח והיתה נכללת באש שלמעלה, ארי' דאכיל קורבנין כו', דהנה, הבהמה היא מיסוד האש, דחי הוא נגד אש כו', ולזאת, נכללת ונשרפת באש שלמעלה, שהוא בחי' אש אוכלה אש כו', וגם הי' צ"ל אש שלמטה, וכמשארז"ל דאעפ"י שאש יורד מלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט כו'. וכמו"כ הוא עכשיו בתפלה, הקרבת הנה"ב שנכללת באש שלמעלה ואש שלמטה כו'. וענין אש שלמעלה היינו בחי' שלהבת י"ה דנה"א כו' . . . והוא ענין האהבה דבחי' רשפי אש דנה"א שנעשה ע"י ההתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס כו', והיינו איך שאוא"ס מופלא ומובדל מעולמות, ואינו בערך העולמות כלל כו'.

וכמו"כ בהתבוננות בק"ש בה' אחד, איך שהעולמות בטלים ומיוחדים באוא"ס בתכלית כו', והיינו מצד בחי' עצמות אוא"ס, שאין שום דבר מעלים ומסתיר על אוא"ס, וה"ה מאיר בגילוי על העולמות גם לאחר שנתהוו כו', וממילא ה"ה בטלים ומיוחדים בתכלית, שאין שום מציאות כלל כו' . . . וע"ז הוא בבחי' תשוקה וצמאון להכלל ביחודו ית' כו'. ובבחי' רשפי אש של הנה"א נשרף ונכלה הנה"ב ג"כ בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא, שגם הנה"ב ירצה באלקות ולהכלל ביחודו ית' כו', עם היות שהנה"ב אי אפשר שיבין ענינים אלו כ"כ כמו הנה"א, מ"מ, הרי עכ"פ יבין זאת אשר בהכרח שהוא כן, אלא שבנה"א ה"ז בבחי' הנחה טובה, ומאיר אצלו הענין ומורגש בנפשו כו', מה

דנה"א (רצון שלמעלה מטעם) מתבטלים ממילא הרצונות דנה"ב, אעפ"כ, מכיון שביטול הרצונות דנה"ב הוא רק מצד התגברות הרצון דנה"א, היינו שגם עכשיו יש לנה"ב בהעלם רצונות זרים אלא שמצד התגברות הרצון דנה"א אינם באים בפועל, לכן נכלל זה בהעבודה דבירור שבדרך מלחמה. וענין פדה בשלום נפשי הוא בהאבה דבכל מאדך, שמצד בחינת יחידה. כי כיון שבחינת היחידה אין כנגדה לעומת זה, בבואה דבבואה לית להו²⁸, לכן, כשמתגלית בחינת היחידה, מתבטל הלעו"ז. דבחינת חי', כיון שיש כנגדה לעו"ז, לכן הגילוי דבחינת חי' אינו שולל ומבטל הרצונות זרים דנה"ב, והוא רק בדרך התגברות, שהרצון לאלקות (שמבחינת חי') מתגבר על הרצונות דנה"ב, ובכדי שיהי' ביטול הרצונות דנה"ב הוא ע"י גילוי היחידה.

ד) ויש לקשר זה עם הידוע²⁹ בענין כח המס"ג שבכאו"א מישראל (דכח

[אדמו], דחזי לי' בבואה (צל אדם). אינהו נמי אית להו [בבואה], בבואה דבבואה (צל צלו) לית להו ע"כ. ומכאן מוכח שהקליפ' שהן השד'י שנק' חיצוני, אע"פ שמתדמין בציוור אדם, וגם יש להם או"מ שנק' צלם או מזלא [כ]נ"ל, שזהו שנק' בבואה בל' הגמרא, אבל בחי' מקיף למקיף, כמו בחי' יחידה דקדושה, שנק' בבואה דבבואה, לית להן כלל.

29) המשך תרס"ו ע' רסז^[א]. וראה גם תניא ספ"ח "שאי אפשר כלל"^[ב].

[א] משארז"ל בגיטין (דף ס"ו א') בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו, ופי', בבואה היינו בחי' מקיף דחי', דזהו בחי' מקיף הקרוב, בחי' זו יש גם בלעו"ז, שיש בהם ג"כ בחי' מקיף כנ"ל, אבל בבואה דבבואה, בחי' מקיף דיחידה, שהוא בחי' מקיף הרחוק, בחי' זו לא יש בסט"א.

דהנה, בחי' יחידה היא שמקבלת מבחי' יחיד, והיינו בחי' ההתקשרות עצמיות דנש"י

28) יבמות קכב, א"ט. וש"נ. לקו"ת תצא לו, ג"ל. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ס"ע תקמב ואילך^[א]. ובכ"מ.

[ט] ומשיינין על פי בת קול. מעשה באחד שעמד על ראש ההר ואמר איש פלוני בן פלוני ממקום פלוני מת, הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו . . . ודלמא שד הוה, א"ר יהודה אמר רב שראו לו דמות אדם. אינהו נמי דמו, דחזו ליה בבואה. ואינהו נמי אית להו בבואה, דחזו ליה בבואה דבבואה. ודלמא לדידהו אית להו בבואה דבבואה, אמר רבי חנינא אמר לי יונתן, שידא בבואה אית להו, בבואה דבבואה לית להו.

[רש"י על פי בת קול. שמעו קול צועקת פלוני מת ולא ראו אדם בצלמו].

[י] [ראה מילואים].

[יא] ארז"ל גבי מי שהי' מושלך בבור, וא' כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו, ודלמא שד הוא, דחזי לי' דמות אדם. אינהו נמי

המס"נ הוא מצד יחידה³⁰), דזה שהוא מוסר נפשו שלא להפרד ח"ו מאחדותו ית' הוא לא מצד הרצון שלו (היינו שאפשר להיות באופן אחר אלא שרוצה באופן זה), אלא מפני שאינו יכול להפרד ח"ו מאחדותו ית'. ועפ"ז יש לבאר מה שמבואר בכ"מ³¹ שהאהבה דבכל מאדך הו"ע המס"נ.

פיענוח המראי מקומות

אחר, ולא למסור נפשו, אלא שהוא רוצה למסור נפשו, לא שהוא מוכרח לזה מצד תוקף הרצון שא"א לזוז מזה כו', אבל בקדושה הוא בבחי' תוקף באמת, שא"א לו כלל לזוז מזה, וא"א להיות באופן אחר ח"ו, ומשו"ז ממילא הוא מוסר נפשו כו' . . ותוקף כזה לא יש בסט"א כלל כו'.

[ב] [ראה מילואים].

30 ראה ד"ה ושבתי בשלום ה'תשל"ח סי"ב, ובהערה 97 שם (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קסו).

[כ"ז ראה מילואים].

31 לקו"ת תצא לט, א. דרמ"צ קכג, ב[ג]. קנד, א[ד]. אוה"ת תשא ע' א'תתסו. סה"מ תרנ"ו ע' שמב[ה]. ועוד.

[ג] [כ"ז ראה מילואים].

[ד] יש ב' בחי' אהבות, בכל נפשך ובכל מאדך, בחי' בכל נפשך הוא כמ"ש נפשי אויתיך כו', דהיינו כמו שהאדם אוהב חיי נפשו, כך יש לו לאהוב להקב"ה שהוא צור חיינו, דהיינו שהוא ית' מחיה כל העולמות ע"י שמתלבש בתוכן בבחי' ממכ"ע, וכמאמר ואתה מחיה את כולם דהיינו בחי' מל' ית' שבאצ"י שמתלבשת בב"ע להחיותן ובכל נברא בפרט ממש, וגם מחיה אותם ע"י שהוא ג"כ סוכ"ע.

. . אך בחי' בכל מאדך, הוא אהבה רבה וגדולה מזו, כי מאד פי' בלי גבול ותכלית

בעצמות א"ס ב"ה, דזה אינו שייך רק בנש"י, דמשו"ז יש בהם תוקף הרצון ביותר לאלקות בבחי' רצון א' לה' לבדו, ואין בו שום צד פירוד כלל, שאינו יכול להיות נפרד ח"ו מאלקות, כ"א בבחי' רצון א' לה' לבדו כו'.

ובסט"א לא יש בחי' זו, הגם דבסט"א יש ג"כ בחי' תוקף הרצון מאד כו', ואדרבה הרי בסט"א התוקף יותר מבקדושה, וכידוע דסט"א דקדושה הוא בבחינת רך כקנה, ובבחינת הכנעה ושפלות, ובסט"א בחי' קשה כארו, ובתוקף הישות והגסות כו', אמנם, זה שבסט"א התוקף יותר, היינו מפני שבקדושה עיקר ההנהגה היא ע"פ השכל, שפועל הביטול במדות כו' כידוע, ובסט"א ההנהגה ע"פ המדות והרצון כו', ומצד הרצון יש תוקף גדול מאד בקדושה, וכנ"ל שאינו יכול כלל להיות נפרד ח"ו כו', אבל מ"מ, הרי יש תוקף גדול גם בסט"א, ולמה אמרו בבואה דבבואה לית להו. הענין הוא, דעם היות שיש בהם תוקף הרצון, מ"מ, אינו באופן שא"א באופן אחר. דבקדושה הרי תוקף הרצון וההתקשרות הוא באופן כזה שאינו יכול להיות באופן אחר כלל, היינו שאינו יכול להיות נפרד מאלקות בשום אופן, ומשו"ז מוסר נפשו במס"נ על קדוה"ש, משום כי באופן אחר א"א להיות, וכשצריך משו"ז למסור נפשו, אין מניעה כו'. אבל בסט"א, הגם שיש ג"כ תוקף הרצון, ויכול למסור נפשו על רצונו, אין זה משום שהרצון וההתקשרות הוא באופן כזה שא"א להיות באופן אחר, אלא יכול להיות באופן

דלכאורה אינו מובן, והרי גם האהבה דבכל לבבך ובכל נפשך מחייבת לכאורה ענין המס"נ, דכשאוהב את הוי' בכל לבבו ועאכו"כ כשאהבתו את הוי' היא בכל נפשו הרי בודאי ימסור נפשו עבורו³², ומהו העילוי והחידוש בהאהבה דבכל מאדך. והביאור בזה, שהמס"נ שמצד האהבה דבכל לבבך ובכל נפשך היא באופן שרוצה למסור נפשו עבור הוי' (באהבה דבכל לבבך, נר"נ — רצון שע"פ טו"ד, ובאהבה דבכל נפשך, חי' — רצון שלמעלה מטעם), משא"כ המס"נ שמצד האהבה דבכל מאדך, יחידה, היא באופן שאינו יכול להיות נפרד ח"ו. וזהו שענין המס"נ הוא בהאהבה דבכל מאדך, כי מס"נ הו"ע הביטול, ואמיתית ענין הביטול הוא כשהמס"נ היא לא מצד הרצון (מציאות) שלו אלא מצד האלקות. ויש לומר, שזהו גם מהביאורים בזה שביטול הרצונות זרים דנה"ב הוא דוקא בהאהבה דבכל מאדך, כי האהבה דבכל לבבך ובכל נפשך, מכיון שמצד אהבה זו יש אפשרות שלא למסור נפשו (וזה שמוסר נפשו הוא רק מצד הרצון), הרי זה מוכיח שנשאר עדיין מציאות הלעו"ו. והביטול דלעו"ו (ביטול לגמרי) הוא ע"י האהבה דבכל מאדך, שמצד אהבה זו אי אפשר להיות באופן אחר ח"ו.

(ה) **והנה** בהמאמר הנ"ל דבעל הגאולה בתחלת הענין³³ מבואר דענין

פיענוח המראי מקומות

אהבת בכל מאדך, היינו התשוקה הנפלאה להכלל ולהבטל באא"ס ב"ה עצמו שלמעלה מבחי' טובב וממלא . . . וזהו ענין מס"נ באחד פי' שנפשו ורצונו הוא רק באחד לבד ולא בשום תערובת זר אתו ח"ו, שאם מתעורר לבבו לה' ועדיין יש בלבבו ג"כ מהתקשרות הלב בתענוגי עוה"ז אין זה מס"נ כו'.

[ה] [כ"ז ראה מילואים].

32) ולהעיר ממרוז"ל "ובכל נפשך אפילו נוטל את נפשך" (נסמן לעיל הערה 25).

33) פ"ה ופ"ו. ובהתאם לזה מבאר שם, שהאהבה דבכל לבבך ובכל נפשך היא

דהיינו ליכלל באא"ס ב"ה עצמו שהוא למעלה מעלה מהארתו הנשפלת בבחי' ממלא וסובב . . . כי התחלקות דבחי' ממלא וסובב אינו שייך אלא בבחי' השתלשלות, שבי' מאמרות נבה"ע הוא בחי' ממכ"ע שנתחלקו לע"מ, יהי רקיע בפ"ע, תדשא הארץ בפ"ע, והיינו מצד התחלקות האותיות עליונות, אבל כללותם הוא רק מאמר א', והוא מאמר בראשית, דהיינו בחי' חכמה שבמל' בחי' סוכ"ע, וגם הוא נק' מאמר ע"ש שהושפל מאחדות האמיתי להיות מקור לבחי' כח הפועל בנפעל, משא"כ מהו"ע ית' הוא למעלה מעלה מזה, שאין ערוך כלל כל העולמות לגבי עצמותו ית'. ולזאת ענין

המלחמה (של נה"א עם נה"ב) היא בנר"נ המלוכשים בגוף ונה"ב, משא"כ בהמקיפים דחי' יחידה לא שייך מלחמה. אלא שלאח"ז בהמשך המאמר³⁴ מבאר בפרטיות יותר שגם בבחינת חי' יש ענין המלחמה, וענין השלום הוא ביחידה דוקא. ויש לומר, שהוא ע"ד שאמר הקב"ה לדוד המלך (כשרצה לבנות בית המקדש) דם לרוב שפכת גו' (ולכן) לא תבנה בית לשמי גו' הנה בן נולד לך הוא יהי' איש מנוחה גו' הוא יבנה בית לשמי גו'.³⁵ אלא שאעפ"כ תבנית המקדש נעשה ע"י דוד (מיד ה' עלי השכיל³⁶), ויתן דויד לשלמה בנו את תבנית האולם וגו'³⁷. וצריך להבין, דכיון שביהמ"ק קשור עם מנוחה³⁸ ושלום דוקא, שלכן נאמר לדוד לא תבנה בית לשמי כי איש מלחמות אתה³⁹, למה נעשו ההכנות לביהמ"ק ע"י דוד שהי' איש מלחמות. ויש לומר הביאור בזה, כי אז (כשרצה דוד לבנות ביהמ"ק, ומכ"ש כשהכין את התבנית וכו') הי' דוד במצב של מנוחה, וה' הניח לו מסביב מכל אויביו⁴⁰. אלא שכיון שהמנוחה דדוד באה ע"י המלחמות שעשה, לכן בנין ביהמ"ק הוצרך להיות ע"י שלמה, איש מנוחה, מנוחה בעצם. ויש לומר, דזה שמבואר בהמאמר (בתחלת הענין) שגם בבחינת חי' לא שייך מלחמה הוא ע"ד המנוחה דדוד לאחרי שנצח כל המלחמות. דבבחינת נר"נ שמתלבשים בהגוף ונה"ב, כיון שפעולת נה"א בנה"ב היא בדרך התלבשות והתעסקות, דנפש הבהמית ההשגה שלה היא בהטוב דדברים גשמיים, ונפש האלקית מתעסקת עמה לבאר לה הטוב דאלקות, הרי זה ענין של מלחמה ממש. משא"כ בחינת חי', כיון שפעולתה

פיענוח המראי מקומות

בנר"נ, והאהבה דבכל מאדך היא במקיפים רש"י: כל מלאכות התבנית. תבנית הבית חי' יחידה.

[לקמן עמ' לח]

(34) ספ"ו ואילך.

(37) שם כה, יא.

[לקמן עמ' מב]

(38) להעיר גם שביהמ"ק נקרא "בית

(35) דברי הימים-א כב, ה-י.

מנוחה" (שם כה, ב).

(36) שם כה, יט.

(39) שם כה, ג.

הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל, כל מלאכות

(40) שמואל-ב ז, א.

התבנית.

בנה"ב הוא (לא בדרך התלבשות אלא) שמצד גילוי תוקף הרצון לאלקות דנה"א מתבטלים במילא הרצונות דנה"ב, אין זה ענין של מלחמה. ובכללות, הו"ע של מנוחה. אלא שמנוחה זו היא (לא מנוחה בעצם, ורק) מצד תגבורת הרצון דנה"א, בדוגמת המנוחה דדוד לאחרי שה' הניח לו מכל אויביו, שהמנוחה שלו היתה מצד זה שנצח כל המלחמות. משא"כ ביטול הרצונות דנה"ב ע"י גילוי היחידה הוא (לא שע"י גילוי היחידה נעשה ביטול הרצונות, כי אם) שמצד היחידה (שאינן כנגדה לעו"ז) אין מקום מלכתחילה לרצונות זרים, בדוגמת המנוחה דשלמה, שהיתה (לא ע"י נצחון, אלא) מנוחה בעצם.

(ו) **והנה** עד"ז הוא בהעבודה שבדרך מלחמה שיש בה כו"כ דרגות. דהמלחמה שבתפלה, שעת צלותא שעת קרבא, כיון שבעת התפלה הוא מופשט מעניני העולם וההתעסקות שלו היא להתבונן בעניני אלקות ולעורר אהבת ה' ויראת ה', אלא שההתבוננות (והאהוי"ר) צריכות להיות באופן שיהי' מושג גם בהשכל דנה"ב, אין זה מלחמה ממש (ונק' זה בשם חרב⁴¹ של שלום⁴²). והעבודה בדרך מלחמה היא בעיקר בשעת האכילה ושתי', נהמא אפום חרבא ליכול⁴³, ועד"ז בשאר צרכי הגוף. ובזה

פיענוח המראי מקומות

בעת התפלה הרי נתעלמו לאחר התפלה, ונשאר רק רושם לבד כו'. ועוד זאת, שהרי הוא מתעסק ומתלבש ממש בהדבר הגשמי, דבעת התפלה הוא מובדל ממנו, רק מלובש בהנה"ב, שהוא ג"כ מנוגה, אבל מ"מ הוא רוחני, משא"כ בעת האכילה ה"ה מתעסק ומתלבש בהדברים הגשמי' ממש, והגילוי אור הוא בהעלם כו', ולזאת המלחמה אז כבד יותר . . ולכן, העבודה שבעת האכילה, נק' חרב של מלחמה ממש, משא"כ עבודה דתפלה הוא בחי' חרב של שלום, לפי שמ"מ מאיר בו גילוי אור כו'.

(43) **זח"ג קפת, ב.**

[ראה מילואים].

(41) **תענית כב, סע"א ואילך.**

(42) **המשך פדה בשלום תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' קסב ואילך)** [א] **ותש"ד (פי"ח. שם פי"ט — סה"מ ה'תש"ד ע' 103. שם ע' 106).**

[א] **בתפלה** שהעבודה הוא לברר את הנה"ב, ה"ז ע"י גילוי אור האלקי שמאיר בנפשו בהתבוננות באלקות, והמדות דנה"א הם בבחי' התעוררות, לזאת אז בנקל יותר העבודה, דמ"מ הנה"ב מתבטל מהגילוי אור שמאיר כו', ולזאת בנקל יותר המלחמה כו'. משא"כ בעת האכילה, שאז אינו שייך התבוננות, שאא"ל כל היום בהתבוננות, וגם התעוררות המדות דנה"א שהי'

גופא, עיקר המלחמה היא בשעת העסק במשא ומתן, מסחר. כי המלחמה דאכילה (ועד"ז בשאר צרכי הגוף) היא שאכילתו תהי' לשם שמים ולא למלאות תאות נפשו, היינו שלוחם נגד התאוה והתענוג שבהמאכל (ואינו מלובש בו), משא"כ ההתעסקות במשא ומתן מוכרחת להיות (ע"פ תורה) בדרך התלבשות, נשאת ונתת באמונה⁴⁴. [ויש לומר, דזהו גם הטעם על זה שכללות הביורורים נק' בשם כנען, דפירוש כנען הוא סוחר⁴⁵, כי עיקר הביורורים שבדרך התלבשות הוא במשא ומתן]. ונמצא, שהמלחמה דאכילה היא דוגמת המלחמה בחרב (נהמא אפום חרבא ליכול), דעם היות שהמלחמה דחרב היא דוקא כשהוא בקירוב להשונא (דזהו החילוק בין חרב לקשת⁴⁶),

פיענוח המראי מקומות

הנשמה לעולם הזה להתלבש בגוף הגשמי הנה גם בחי' אהבה ויראה שהיה לה הם מסותרות ומכוסות בלב הגשמי, ואינה יכולה לראות באהבה ויראה בהתגלות כל כך כבתחלה, ונמצא שנגרעו האהבה ויראה מערכם, ואם כן למה זה ירדה הנשמה לעוה"ז. זה מאחר שהיא ירידה גדולה וגרעון גדול מבתחילה.

והענין כמו שאמרו רז"ל יפה שעה אחת בתשובה וכו' כי ע"י תשובה עילאה מעומקא דלבא תהיה דביקת הנפש באלהים חיים יותר נפלאה ברעותא דלבא כמ"ש לקמן, ונמצא שאע"פ שיש לה גרעון באהבה ויראה טבעי' שבחיציגנית הלב הגלויים מ"מ יהיה לה יתרון בבחי' רעותא דלבא בנקודת פנימית הלב כיתרון האור הבא מן החשך דוקא . . . כך הנשמה אע"פ שמוציאה כסף וזהב שהוא בחי' אהבה ויראה הגלויים להתלבש ולהסתיר בגוף ונפש הבהמית הנה עי"ז יש לה יתרון בבחי' רעותא דלבא כרשפי' אש מן ההפוך.

46) כמובן בפשטות. ומזה מובן שכ"ה גם ברוחניות. וראה ד"ה לא יצא האיש לאדמו"ר מהר"ש (קה"ת, תשט"ז) ע' 71ב].

44) שבת לא, סע"א.

45) תו"א ר"פ וישב. ובכ"מ.

ולהבין ענין כנען בקדושה, הנה כנען פירושו סוחר . . . היינו עד"מ כמו השוכר שיפזר ממון כסף וזהב ומוציאם מרשותו כדי להרויח ולהשתכר וכל עיקר כוונתו להיות מפזר ונוסף עוד. כך הנה מקור נשמת ישראל שהוא בחי' כנ"י נמשלה בגלות לסוחר . . . שע"י התלבשות השכינה בבחי' גלות בתוכם להשפיע להם, ע"י זה מתבררים כל ניצוצות הקדושה, כמו שאמרו רז"ל לא גלו ישראל אלא להוסיף עליהם כו'.

. . . וכמו שהוא בכללות העולם, כך הוא בפרטות בכל נפש מישראל בעבודת ה'. כי הנה הנשמה טרם ירידתה לעולם הזה להתלבש בגוף ונפש החיונית הבהמית, היתה קשורה ומיוחדת במקורה ושרשה במאצילה ברשפי אש האהבה בטבע כשלהבת העולה מאליה כו', והיה לה בחי' אהבה ויראה טבעי' בגילוי רב שהוא בחי' כסף וזהב כסף מלשון נכסף נכספת דהיינו בחי' אהבה. וזה מצפון יאתה שהוא בחי' שמאל שהוא בחי' יראה ואח"כ כשירדה

הרי קירוב זה הוא רק במקום. משא"כ המלחמה שבמשא ומתן היא דוגמת המלחמה שנקראת בשם קרב מלשון קירוב, שהקירוב דקרב הוא (לא רק במקום, אלא) ששני הלוחמים מחבקים זה את זה, כנ"ל (סעיף ב) בארוכה.

ז) וזהו פדה בשלום נפשי מקרב לי, שגם עבודת הבירורים שבדרך קרב (לא רק בדרך מלחמה אלא בדרך קרב) תהי' באופן דפדה בשלום, שלום בתכלית השלימות כהשלום שהי' בימי שלמה, ולמעלה יותר — כהשלום שיהי' לע"ל. והטעם לזה הוא כהמשך בכתוב כי ברבים היו עמדי. שע"י העבודה דברבים היו עמדי, שהיא התעוררות וגילוי היחידה כמבואר בארוכה בדרוש הנ"ל דבעל הגאולה⁴⁷, דכאו"א מישראל בכחו לעורר ולגלות היחידה שבו, הנה עי"ז נעשה פדה בשלום נפשי, נפשו של האדם העובד, דהגם שעוסק בעניני העולם בכדי לבררם באופן של קרב, מ"מ לא יהי' נתפס בזה והפדי' שלו תהי' בשלום, ועד לשלום בתכלית השלימות. ויתירה מזו שגם פדיית הניצוצות שבעניני העולם תהי' בשלום, ברבים היו עמדי, שגם הניצוצות שהיו תחלה בבחי' רבים (כי היו בגלות

פיענוח המראי מקומות

המשך פדה בשלום תרנ"ט (סה"מ שם ע' קנו) ותש"ד (פט"ו — סה"מ שם ע' 98). ובכ"מ.

[ב] וההפריש בין סייף לקשת שע"י הסייף אינו יכול להרוג כ"א השונאי' שעומדי' אצלו בקרוב אבל להשונא שעומד ברחוק אינו יכול לנגוע בו, אמנם ע"י הקשת פועל פעולתו גם מרחוק, וכן פעולת הקשת שכל מה שימשוך הקשת על היתר ביותר הרבה, תזרוק החץ למרחוק יותר.

וכן הוא בתפילה שהוא בחי' הקשת, כל מה שיתמרמר יותר מריחוקו מאלקות, מגיע החץ למרחוק יותר, והיינו להרוג ולהעביר גם את הרע שבדקות מאד, שלכאו' אינו מרגיש אותו כלל, ונדמה לו שאינו נפרד עי"ז, אבל

. . כמ"ש מצרף לכסף כו' איש לפי מהללו שע"י ההילול ושבח דתפילה שמבקש קרבת אלקות מתגלה בהתייהו איך שנמצא בו עדיין סיגי' ופסולת הוא בחי' הרע שבדקות המונע ומעכב קרבת אלקות, ולכן תוהא ומתחרט עליו מאד ומבקש סלח לנו כו' וכל הוידוי' דא"ב דאשמנו כו' וה' יסלח לו להאיר גילוי אור האלקי בנפשו להיות מכון לשבתו ית'.

(47) פי"ב — נו, ג.

[לקמן עמ' נו]

ברשות הרבים טורי דפרודא)⁴⁸ נכללים בנשמתו של האדם המברר, היו עמדי, ועד שהם נכללים בהיחידה שבו.

ח) וי"ל שזהו גם הקשר והשייכות של הגאולה דיו"ד כסלו ודי"ט כסלו להפסוק פדה בשלום נפשי⁴⁹, דהגם שהפדי' היתה מקרב, כולל גם זה שהמאסר בא ע"י המלשינות של אלו שהי' להם יחס של קירוב, דזה (שהמאסר בא על ידם) הוא ירידה וצער גדול, ואעפ"כ היתה הפדי'

פיענוח המראי מקומות

הפסוק פדה בשלום נפשי שקאי (כמו שמבאר אדמו"ר האמצעי בדרוש הנ"ל) על פדי' בשלום כמו שהיא בתכלית השלימות.

ויש לומר הביאור בזה, דכל הדרגות שבפדי' קשורות עם הפדי' בשלום בתכלית השלימות שתהי' לע"ל, ויובן זה ע"פ מה שמבאר בעל הגאולה בהמאמר דענין פדה בשלום נפשי בעבודת האדם [שהפדי' דנפש האלקית מהגלות דנפש הבהמית היא באופן דשלום, שנפש הבהמית אינה מנגדת כלל] הוא כשהעבודה היא במס"נ, ובמס"נ גופא - מס"נ דיחידה, דע"י המס"נ שמצד חי', נעשה רק אתכפיא נפש הבהמית, ועי' המס"נ שמצד יחידה דוקא, היא מתבטלת לגמרי, ועפ"ז יובן הקשר דפדי' שבדרך מלחמה [העבודה שמצד חי', ולמטה יותר העבודה שמצד נר"נ] לפדה בשלום נפשי (יחידה), כי בכל עבודה ועבודה יש בה (בהעלם) המס"נ שמצד יחידה, דע"י המס"נ שמצד חי', נעשה רק אתכפיא נה"ב, וע"י המס"נ שמצד יחידה דוקא, היא מתבטלת לגמרי.

ועפ"ז יובן הקשר דפדי' שבדרך מלחמה [העבודה שמצד חי', ולמטה יותר העבודה שמצד נר"נ] לפדה בשלום נפשי (יחידה), כי בכל עבודה ועבודה יש בה (בהעלם) המס"נ שמצד יחידה.

48) ראה אוה"ת (יהל אור) להצ"צ עה"פ ע' רח.

כי ברבים היו עמדי . . ומי הם, אלו המלאכים, שהם משמרים את האדם. ואפ"ל ע"פ מ"ש בזוהר ר"פ וישלח בפ"י כי מלאכיו יצוה לך לשמרך, היצ"ט והיצה"ר. ואיך יצה"ר יהיה שומר. י"ל דהנה קודם חטא עה"ד הי' הקליפה שומר לפרי, אלא שאח"כ נעשה הקליפה מתנגד לנגד הקדושה, אך כשמגביר יצה"ט על יצה"ר וממתיק הגבורות, חוזר ונעשה שומר, וזהו כי מלאכיו יצוה לך לשמרך כו'. וזהו ברבים היו עמדי, פי' כי רה"י הוא עולם האצילות, ורשות הרבים טורי דפרודא, אך כשמברר היצה"ר, מתגלה בו שורשו מעולם התהו, שנק' מקור רה"ר הנ"ל, אך שם רבים ריבוי האור . . וזהו ברבים מקור בחי' רבים.

49) ראה ד"ה פדה בשלום ה'תשמ"א ס"ה, ובהנסמן שם הערה 47 (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קפה).

אות ח'

יש לבאר יותר הקשר של הגאולה דיו"ד כסלו וי"ט כסלו עם הפסוק פדה בשלום נפשי, דלכאורה, הרי ידוע מהלך הענינים בגאולת אדמו"ר הזקן, ועד"ז בגאולת אדמו"ר האמצעי, שהיו ענינים של אתכפיא, השתדלות וכיו"ב, היינו ענינים של מלחמה, ומקשרים זה עם

בשלום ובשלימות, ועד שזה נעשה הקדמה והכנה לתכלית השלימות שיהי' לע"ל. שע"י יפוצו מעינותיך חוצה שהותחל בעיקר בי"ט כסלו⁵⁰, ובפרט ע"י העבודה של בעל הגאולה דיו"ד כסלו שהפצת המעינות שלו היתה באופן של רחובות הנהר⁵¹, היינו שהמשיך את המעיין באופן של רחובות הנהר, הנה עי"ז אתי מר דא מלכא משיחא⁵², שאז יהיו שלום ושלוה אמיתים בתכלית השלימות. וטועמי' חיים זכו⁵³, שמתחילים לטעום מעין

פיענוח המראי מקומות

51) ראה "התמים" חוברת ב ע' עח [פו, ד] [א]. לקוטי לוי"צ — אגרות-קודש ע' שלד^[א].

[א] [ראה מילואים].

[ב] האמצעי הוא בחי' מים, חיות והיינו מה שספרו על התורה, הדרושים הללו גופא שבתורה אור, נקראת תורת חיים, חיים דוקא בחי' חיות, כי זהו כמו שנמשך מבחי' אור לבחי' חיות . . . וכן ספרו דרך חיים, חיים דוקא. ושאר ספריו נקראו בשם שערים, שערים דוקא, בחי' שערי בינה, בחי' יצחק שכתוב בו וימצא כו' מאה שערים, וספרו על ק"ש ציצית ותפילין נק' כ"א ג"כ בשם שער, שער הק"ש שער הציצית שער התפילין. וכללותם נק' אמרי בינה, דוקא, בחי' יצחק, הבאר דרחבות, והיינו מה שכללות דרושיו הם בהרחבה מאד.

52) ראה אגה"ק דהבעש"ט, נדפסה גם בכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחלתו. [ראה מילואים].

53) ראה לקו"ש חט"ו ע' 282^[א]. ח"כ ע' 173. וש"נ.

[ג] בדומה לנאמר בכתבי האריז"ל ומובא להלכה ב"מגן אברהם" וש"ע אדה"ז - בעל השמחה, שבערב שבת צריך לטעום ממאכלי השבת ("טועמה חיים זכו") כך הוא

50) ספר השיחות תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

החסידות הביאה לידי כך שכל יהודי, גם אם אין לו נשמה גבוהה, ועדין לא זיכך עצמו כראוי, יהיה מסוגל להבין ענין אלוקי . דבר זה מתאים למה שנאמר לבעש"ט במענה לשאלתו אימת קאתי מר, לכשיפוצו מעיינותך חוצה . . . מובן א"כ מכך שהחסידות חידשה שאפי' אלה שאינם מזוככים, והם בחי' חוצה ישיגו אלוקות. כיצד, הרי זה משום שהחסידות התלבשה גם בשכל, ע"י עבודתו הקדושה של אדה"ז והרי כל אדם יש לו נגיעה בשכל.

דבר זה התחיל בעיקר לאחר פטרבורג, הדבר מוכח גם מן העובדה שניכר הבדל גדול בין מאמרי החסידות של הרבי שאמר לפני פטרבורג, לבין אלה שאמר לאחר פטרבורג . . . ההבדל הוא, לפני פטרבורג הדברים לא היו כ"כ בהתלבשות שכלית, כי אם יותר למעלה מהשכל, והאיר בהם אור הנשמה וגילוי אור אין סוף של הרבי. לאחר פטרבורג התלבשו הדברים בלבוש שכלי, והאור התעבה יותר . . . סבורני שסיבת הדבר הוא, משום שלאחר פטרבורג התעלה הרבי לדרגות גבוהות יותר, בגלל כל מה שעבר עליו בפטרבורג, ולכן התאפשר לו להלביש את החסידות בשכל.

זה עוד בימי הגלות האחרונים, שיכולים להתעסק מתוך מנוחה ושמחה וטוב לבב בהעבודה דיפוצו מעינותיך חוצה באופן דמוסיף והולך ואור. ובקרוב ממש נזכה ללילה כיום יאיר⁵⁴, בביאת משיח צדקנו.

פיענוח המראי מקומות

גם ב"ימים הכללים" של שית אלפי שנין פנימיות התורה, שתתגלה בשלימותה ע"י שבדורות האחרונים שלפני ביאת משיח, משיח צדקנו. ב"ערב שבת" שלפני "יום שכולו שבת" מאיר בעולם שפע, ולפחות טעימה, של גילוי

(54) תהלים קלט, יב.

מילואים

אמר זה יצר הרע וע"ש שזהו ענין אם רעב שונאך האכילהו לחם כו' המד"א לכו לחמו בלחמי.

[גם אויביו - לרבות מזיקי ביתו]

וע' מזה במס' סוכה פב"ת דנ"ב, א"ר ברכיה אויביו גם אויביו לרבות מזיקי ביתו כגון יתושים פרעושים וזבובים . . וע' במד"ר ויצא ר"פ ע"א ע"פ והנה ה' נצב עליו א"ר אבהו משל לבן מלכים שהי' ישן ע"ג עריסה והיו זבובים שוכנים עליו כו', ועיין באדר"ן פל"א ברא הקב"ה חורשים (היינו יער) בעולם וברא חורשים באדם זה שערות שלאדם, ברא הקב"ה חיה רעה בעולם וברא חיה רעה באדם, זה כנים עכ"ל. הרי הכנים נמשלו לחייתו יער והם כעין יתושים ופרעושים . .

[איש - ישראל, אויביו - פרעה]

(ב) מ"ק פ"ב דט"ז ע"ב ירושלמי פ"ח תרומות ילקוט ח"א ר"פ בשלח, ברצות ה' דרכי איש אלו ישראל, שכתוב בהן כל איש ישראל, גם אויביו ישלים אתו זה פרעה שנאמר ויהי בשלח פרעה. ילקוט בש"ב סי' י"ז דכ"ג ע"ב אמר דוד מאלו הייתי מתירא והשלימו לי אינו מהם אלא מהקב"ה שנאמר ברצות ה' וכו'.

[ישלים אתו - יצה"ר כפוף ליצה"ט]

(ג) זח"א פ' תולדות דף קמ"ד ע"ב פתח ר' שמעון ואמר ברצות ה' דרכי איש כו' אתי ב"נ לאתדכאה ולאשתדלא בפקודי אורייתא ההוא יצ"ט דאזווג ביה כבר, איהו אתתקף על ההוא יצה"ר, ואשתלים בהדיה ואתהפך

הערה 17

ירושלמי:

ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו.
ר' אומר זה הכלב וריב"ל אומר זה

הנחש.

רעייא חלבון חלב, ואתא חיזויא ואכל מיניה, והוה כלבא מסתכל ביה. כד אתון ייכלון, מישרי נבח בהון ולא אתבוננון, בסופה אכיל ומית.

חד בר נש עביד תום שחיק גו בייתיה, ואתא חיזויא דתור ואכיל מיניה, והוי חיזויא דבית מסתכל ביה. אתון בני בייתיה מיכל מיניה, מישרי מתמרר עליהון עפר ולא אתבוננון, וקלק גרמיה גויה.

[מביאים מקרה כהוכחה לכל דעה: מעשה רועה שחלב חלב ובא נחש ושתה ממנו וראה זאת הכלב. כשבאו הרועים לשתות, החל הכלב נובח להזהירם, שתה הכלב את החלב ומת.

אדם אחד כתש שום בביתו, ובא נחש מההר ואכל מהשום, והיה נחש שבבית רואה היאך הנחש מן ההר אוכל. וכשבאו בני הבית לאכול ממנו, החל לזרוק עליהם עפר, ומשלא התייחסו אליו השליך הנחש עצמו לשום, בכדי שימנעו מלאכול ממנו].

אוה"ת:

[ברצות, מלשון שלום]

ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו, פרש"י ישלים שיהיו שלימים עמו, והמ"צ פי' ישלים לשון שלום.

[אויביו - יצה"ר]

(א) ועיין מזה במד"ר וירא ר"פ נ"ד, ריב"ל

סמאל, להילחם עמה באותו פגם של עברה שבאותו אבק, שזה וזה עולה עד השמים.

ואבק של יעקב, ללמד זכות על התפלה בכמה מחנות של זכיות שהם קבוצות ומחנות, שמתאספים עמו ללמד זכות עליה, והאבק במדרגה של סמאל עולה בכמה מחנות של חובות ללמד חובות עליה. וזו תפלת ערבית שנקראת סולם יעקב, שבה והנה מלאכי אלהים עולים וירדים בו. אלו שמעלים חובות ומורידים זכיות תחתיהם, ואלו מעלים זכיות, ויורדים חובות תחתיהן, ומשפילים להם בכמה קרבות. זהו שכתוב שמעו הרים את ריב ה'. ריב התפלה, וריב התורה. וזה הקרב של תפלת ערבית שנמשך עד עלות השחר.

הערה 26:

תו"א:

הנשמה ונפש האלקי, מחמת שהיא בבחי' פנימי' העולמות היא בטלה ונכללת ביחוד עליון ב"ה לגבי אור א"ס ב"ה ממש, מחמת ששורה ומאיר עליה אור א"ס ב"ה, ומשכלת ומתבוננת ברוממותו ית', איך שאין להעריך אליו ואני ה' לא שניתי כו'. אבל בהשתלשלות וירידת המדרגות עד סוף המדרגות תחתונות דנה"ב המלובשת בגוף הגשמי ממש, הנה הגשמי הוא מסך מבדיל ומפריד היחוד עליון, מחמת שנראה לעיני בשר ליש ודבר נפרד, ומ"מ, ע"י ירידת הנשמה ונפש אלקי' שלא ירדה בשביל עצמה, שהרי גם קודם ירידתה היתה בבחי' אשר עמדתי כו', אלא הירידה היא צורך עליו' נפש הבהמית היא, להאיר לה הארה מיחוד עליון ב"ה שתוכל גם היא לעלות וליכלל באא"ס ב"ה. והארה והמשכה זו היא מבחי' ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. דהיינו ע"י התבוננות שכל מה

ליה לעבדא כו', כדין גם אויביו ישלים אתו, דההוא יצה"ר אתכפייה קמיה דיצ"ט.

[ברצות - ע"י הקרבן]

. . פ' אמור דף ק"ג ע"ב ברע"מ, פקודא בתר דא לקרבא קרבנא בכל יומא (היינו בשבעה ימי החג), וכל אינון קרבנין למיהב מזונא לאינון ממונין דשאר עמין, דהא מגו רחימו דרחים קוב"ה לבנוי, בעי דכולהון יהת רחימין דילהון, ורזא דא ברצות ד' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו, אפילו כל אינון מקטרגי עילאין כולהו אהדרין רחימין לישראל כו' עכ"ל.

הערה 22:

זח"ג:

בגין דביומין טבין סלקין מכל אבקת רוכל דאתמר ביה ויאבק איש עמו דצלותא דאיהי פגימה אתאבק עמה סמאל' לאגחא עמה בההוא פגימו דעבירה בההוא אבק דדא ודא סליק עד שמיא.

אבק דיעקב, לאולפא זכותא על צלותא, בכמה משריין דחובין דאינון חבילין ומשריין, דמתכנשין עמיה, לאולפא זכו עלה. ואבק דרגא דסמאל, סליק בכמה משריין דחובין, לאולפא חובין עלה, ודא צלותא דערבית, דאקרי סלם דיעקב, דבה (בראשית כח) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. אלין דסלקין חובין, ונחתי זכון תחותייהו, ואלין סלקין זכון, ונחתיין חובין תחותייהו. ומשפילין לון בכמה קרבין.

הדא הוא דכתיב, (מיכה ו) שמעו הרים את ריב ה'. ריב דצלותא. ריב דאורייתא. והאי קרבא דצלותא דערבית, עד עלות השחר.

[משום שבימים טובים עולים מכל אבקת רוכל, הן של יעקב והן של סמאל, שנאמר בו ויאבק איש עמו. שתפלה שהיא פגומה, נאבק עמה

וגם במעט שיודעים, אין מתבוננים כלל, ואין מוסרים נפשם מחמת דעת והתבוננות בה' כלל, אלא בלי שום דעת והתבוננות, רק כאילו הוא דבר שאי אפשר כלל לכפור בה' אחד, בלי שום טעם וטענה ומענה כלל. והיינו משום שה' אחד מאיר ומחיה כל הנפש על ידי התלבשותו בבחינת חכמה שבה, שהיא למעלה מן הדעת והשכל המושג ומובן.

הערה 30:

סה"מ מלוקט ב':

וזהו שכאו"א מישראל, גם קל שבקלים, יכל למסור נפשו על קדה"ש, כי כח המס"נ הוא מצד העצם שלו בחי' יחידה, שלגבי בחינה זו אין שייך שום מנגד, בבואה דבבואה לית להו.

הערה 97:

בתניא שם, [ראה לעיל מילואים להערה 29. המו"ל] שכח המס"נ הוא מבחי' חכמה שבנפש, ובקיצורים והערות לתניא שם (ע' צט) ובלקו"ת שה"ש (מט, סע"ב ואילך) שהוא בחי' חי' (אבל יחידה היא למעלה מחכמה), אבל בלקו"ת תצא (לח, ג ואילך) ובמאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תרמד ואילך (נדפס גם באוה"ת תצא ע' תתקפב ואילך) שכח המס"נ הוא מבחי' (קוצו של יו"ד -) יחידה שלמעלה מחכמה, וראה גם קונטרס העבודה פ"ה (ע' 30) וראה לקו"ש ח"ד ע' 1202 בהערה, שכח המס"נ הוא מבחי' יחידה, אלא שהארת היחידה (שממנה בא כח המס"נ) היא מבחי' חכמה (ראש) שבנפש - דוגמת בחי' יחידה הכללית המאירה (שע"ת לאדהאמ"צ ח"א (שער התפלה) ד"ה פדה בשלום סי"ב) בראשי ישראל.

שנראה ליש ונפרד אין זה אלא בחי' זיו ושם כבוד מלכותו.

עת"ר:

להיות שירידת הנשמה למטה שנתלבשה בלבושי נוגה הגופני הוא כדי להראות גם את הנה"ב דנוגה בחי' גילוי אלקות שיתברר ויתקן עי"ז כו' והוא ע"י התבוננות בענין התהוות יש מאין כו', והנשמה לא ירדה בשביל עצמה כי מצ"ע ה"ה דבוקה בעצמות ומהות או"א"ס ב"ה כנ"ל, רק ירידתה הוא בכדי לפעול הביטול בנה"ב כו', ובכדי להראות את הנה"ב א"א כ"א ע"י התבוננות יש מאין בבחי' השגת המציאות בלבד כי משם מקור חוצבה של הנה"ב דהיינו רק מבחי' התפשטות כח האלקי כו', ולזאת צ"ל ההתבוננות במקור חוצבה שזה יפעול עליו הביטול ובוה אפ"ל השגתו כו'.

הערה 28:

לקו"ת:

והסירה את שמלת שביה. שמלה הוא בחי' מקיף ויש מקיף גם בזלעו"ז כי בבואה דבבואה לית להו אבל בבואה לחודא אית להו . . והיינו כמבואר למעלה שבקדושה יש ב' מקיפים ל' מ' והם בחינת מקיף ומקיף דמקיף והם בחינת חיה יחידה שהם ב' מקיפים ונר"נ הם פנימים . . ובקליפה אין להם בחי' בבואה דבבואה שהוא בחי' המקיף למקיף . . אבל בחי' בבואה לחודא היינו מקיף א' יש להם.

הערה 29:

תניא:

אפילו קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על קדושת ה' על הרוב, וסובלים עיניי קשים שלא לכפור בה' אחד, ואף אם הם בורים ועמי הארץ ואין יודעים גדולת ה'.

הערה 31:

לקו"ת:

גדול כח בע"ת דמשכין ליה בחילא יתיר כו'. והיינו ע"י בחי' ובכל מאדך, למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת, הן במס"נ בפו"מ כמעשה דר"א ב"ד כו', והן בבחי' ביטול אליו ית', וכלות הנפש בק"ש, וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא וגו', ובחי' ובכל מאדך, הוא המתגלה בבע"ת יותר מבצדיקים, שבצדיקים היא בחי' ובכל נפשך כו', והיינו לפי שיתרון האור הוא הבא מתוך החשך דוקא, שע"י הזדונות שישים אשם נפשו, איך שבהבל בא כו', ונגעה בו עד הנפש. אי לזאת יצעק אל ה' בצר לו מאד, ותהי' הצעקה גדולה לאלקים למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת.

דרמ"צ קכג:

יש ב' בחי' אהבות הא' כשהאהבה מתיישבת בלב שהלב יכול להכיל את אור האהבה שחפץ לקרבת אלקי' כו', והב' כשהאהבה היא בתגבורת גדול דהיינו שע"י התבוננות בגדולת אא"ס ב"ה במהותו ועצמותו דכולא קמי' כלא חשיב ממש (ואיך שאפי' בחי' א"ק הוא קמי' כמו עשי' גופניות ממש כי הוא ית' מרומם ונשגב מכל גדר מציאות נאצל או נברא כו') תתלהב ותתלהט הנפש באהבה רבה ועצומה עד שאהבה זו לא תתיישב בלב כלל מעוצם האהבה רבה שרוצה ליפרד מהגוף כו' ולאשתאבא בגופא דמלכא, או לאסתכלא ביקרא דמלכא ותפארת גדולתו הבלתי מוגבלת כו', הנה אהבה זו הוא בחי' מקיף על כלי הלב דהיינו שאין כלי הלב יכול להכיל אהבה זו וכמשנ"ת קצת באגה"ק ע"פ אין ישראל נגאלין, בענין פנימית הלב שהיא עד"מ כמו במילי דעלמא לפעמים יש ענין גדול מאד מאד שכל חיות האדם תלוי ונוגע עד נקודה פנימי' הלב

ועד בכלל וגורם לו לפעמים לעשות מעשים ולדבר דיבורים שלא בדעת כלל וזלע"ז ככה הוא ממש בעבודה שבלב דהיינו לפי שבחי' נקודת פנימי' הלב היא למעלה מן הדעת המתפשט ומתלבש במדות כו' ע"ש.

ונמצא אהבה זו היא בחי' מקיף ולמעלה מהגבלת המדות שבלב דהיינו שאין כלי הלב יכול להכילו, וזהו הנק' אהבת בכל מאדך ומאד פי' בלי גבול דהיינו שאין האהבה נגבלת בכלי הלב ולא שהיא בלי גבול באמת דאדרבה לגבי אדם צדיק וחסיד וחכם יותר ממנו תהי' אהבה כזו מתיישבת אצלו בכלי שלו שהיא רחבה יותר ובחי' מאדך שלו היא אהבה גדולה יותר וכו' וגם היא מוגבלת לגבי אהבת המלאכים ונשמות שלמעלה כו', ולפיכך נק' מאדך מאד שלך שאצלך הוא בלי גבול דהיינו למעלה מהגבול שלו . . וזהו ענין למסור נפשו באחד וענין אהבה דבכל מאדך.

אורה"ת:

בכל לבבך ובכל נפשך י"ל נר"נ שהם או"פ, ובכל מאדך חי' ויחידה מקיפים, וענין תחת לראשי כי שם מ"ב הוא ברישא היינו בג"ר, ושם מ"ב הוא בכל באדך.

וביאור הדברים, כי מבמ"א שצ"ל איך יהי' בחי' בכל מאדך בלי גבול ממש, איך יהי' בבחי' ואהבת, שהיא דרך אהבה ממש. דאעפ"י וששפיר יתכן המס"נ, אמנם איך יהי' בבחי' אהבה, דמשמע כמו שאדם אוהב איזה דבר.

אך הוא עפמ"ש כי אל דיעות, שיש ד"ע וד"ת. ד"ת, הוא ע"ד התהוות יש מאין, והו"ע החיות הנמשך בעולמות, ועו"נ כי הוא וחייך, ומזה נמשך האהבה בכל לבבך, ובחי' נפשי אויתך בסש"ב ר"פ מ"ד. אמנם ד"ע, הוא כמו שלמעלה היש, ולמטה בחי' אין, דכולא קמי' כל"ח, וגם החיות המחי' העולמות הוא רק

מלחמתה של תורה להלחם בסט"א, ואתה ילד ועדין לא ראית איך עושים מלחמה גיבורי עולם.

שמח אותו ינוקא ואמר, ודאי שלא ראיתי איך גיבורי עולם עשים מלחמה, אבל 'אל יתהלל חוגר כמפתח' דהיינו בתחילה נלחם ואח"כ תוכלו להלל עצמכם.

אמר ר"א כמה שמח אני בילד זה, וכמה חידושים הולכים להיות בזה השולחן, שרואה אני שיש בו רוח"ק.

"אמר ההוא ינוקא מאן דבעי לנהמא על פום חרבא ייכול" מי שרוצה בלחמה של תורה על פי החרב יאכל, דהיינו לפי החרב שלוחם בו כנגד הסט"א.

שמח רבי אלעזר, נתקרב הינוקא לר"א ואמר לו אתה שאמרת שיכול אתה לערוך מלחמה נגד הסט"א תתחיל אתה במלחמה, אמר לו ר"א לך יאה להתחיל במלחמה ולהראות כלי הקרב שלך. פתח הינוקא וביאר להם את ענין עומר התנופה והתפלפלו (לחמו) עמו עד הבוקר וברכו.

הערה 51:

התמים:

דער זיידע האט זיך געדארפט פירען מיט התרחבות והתפשטות גדולה און די אלע זאכן וועלכע בריינגען פתיחת המוח והלב, ווייל דער זיידע איז דער כוח הבינה פון חסידות חב"ד.

[הסבא [אדהאמ"צ] היה צריך לנהוג בהתרחבות והתפשטות גדולה [בגשמיות] ולהשתמש בכל הדברים שמביאים לפתיחת המוח והלב, משום שהסבא הוא כח הבינה של חסידות חב"ד].

מחשבה א' וכלא חשיב, ועי"ז יבא האהבה בכל מאדך, בבחי' אהבה ממש, ולכן אהבה זו נק' ראשי בחי' ד"ע שהוא הדעת שבראש ולמעלה מדעת המתפשט בחו"ג.

תרנ"ו:

בחי' אהבה זו דבכל מאדך, יכולה להיות בתמידות בבחי' באר הנובעת תמיד, מפני שהיא למע' מן הטעם כו'. . וזהו לרוקע הארץ על המים, שבחי' זו באה דוקא ע"י בחי' ארץ הוא בחי' הגוף דוקא, כדמיון המים כאשר בוקעים עפר הארץ, נעשו מים חיים, כן הוא כאשר פועל בעבודתו להיות יוצא מהגוף במס"נ באהבה דבכל מאדך הוא יותר נעלה מכמו שהייתה קודם התלבשותה בגוף שהיתה בבחי' אהבה דבכל נפשך כו'. דשם לא יש מנגדים לה ומשגת ומרגשת אלקות, וכל עבודתה היא בבחי' בכל נפשך, וע"י ירידתה למטה באה לבחי' אה"ר דבכל מאדך וזהו העלי' כו'.

הערה 43:

[ע"מ להבין הפיענוח, מובא בקצרה הסיפור שבגיניו מובא משפט זה. המו"ל]:

הלכו רבי אלעזר רבי יהודה בדרך ונקלעו לביתו של הינוקא, כשנכנסו לאכל עמו אמר להם הינוקא, האם אתם רוצים לאכל מעדנים ללא מלחמה, ורק על השולחן יהי' כלי זיין, דהיינו שנעסוק רק קצת בד"ת, כי אין הבירורים מהאוכל יכלים לעלות ללא ד"ת. או שרוצים אתם לאכל עם מלחמתה של תורה בדרך בינונית, או שמא תרצו להלחם בכל מיני כלי מלחמתה של תורה.

אמר לו ר"א לינוקא, רוצים אנו בדרך השלישית, מפני שבקיים אנחנו בכל כלי

הערה 52: שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות
ושאלתי את פי משיח, אימת אתי מר, והשיב, יחודים ועליות כמוך, ואז יכלו כל הקליפות
בזאת תדע, בעת שיתפרסם למודך ויהיה עת רצון וישועה.
ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותך חוצה מה

תוכן המאמר

"פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי".

ובביאור אופן הפדי': מבאר אדמו"ר האמצעי ש"ענין הפדיה . . שהנה"א ניצלת מבחי' המנגד דנה"ב בדרך שלום בלא מלחמה כלל כי המנגד בטל בעצם"¹, ועד"ז הי' בימי שלמה.

אך לפי זה, שואל אדהאמ"צ "צריך להבין למה צריך פדי', מאחר שלא יש בחי' מנגד כלל"²?

ומבאר במאמר את עומק השאלה:

הרי פירוש הפסוק 'פדה בשלום' אינו שלאחר המלחמה יש פדי', אלא שהפדי' עצמה היא בשלום, ולכן מדייק אדהאמ"צ שאם הפדי' עצמה היא בשלום אזי אין צריך לפדי' כלל?

ועוד יש לשאול: בהמשך הפסוק כתוב "פדה . . מקרב", דהיינו שיש ענין של קרב. ואם הפדי' עצמה היא בשלום איך שייך ענין הקרב, שהרי פדי' בשלום וקרב הם שני דברים הופכים?

אות ב':

ובפרטיות יותר:

ב' הפכים אלו אינם סתם הפכים, אלא הפכים מן הקצה אל הקצה: קרב - הוא המלחמה הקשה ביותר, שכאשר "כ"א רוצה לנצח לזולתו ולהכניעו תחתיו הנה בהכרח שיתקרבו יחד ויצמדו וידבקו בגופם זע"ז"³. שבמלחמה סתם הם בריחוק, ונלחמים ע"י חיצים ובליסטראות. אבל כאשר ב' הלוחמים נאבקים יחדיו, זו המלחמה הקשה ביותר.

(1) פרק יא.

(2) שם.

(3) שם.

שלום - הוא השלום הכי נעלה, ש"נעשים אוהבים גמורים ולא נקראים אויבי ה' כלל, וא"צ איבוד אדרבא כתיב אז אהפוך אל עמי' כו' ונהרו אליו כל הגויים" - בגאולה. ולא כמו השלום שהי' בימי שלמה "שכל חכמי הגויים נתבטלו בעצם לגבי חכמת שלמה שלא ע"י מלחמה ע"כ נקרא שלמה ששלום הי' בימיו", שהגויים רק נתבטלו אך לא הפכו לטוב, משא"כ בימות המשיח שאפי' בע"ח יהפכו לטוב.

ואם כן, מאחר שהפדי' היא שלום בתכלית השלימות והקרב הוא אופן המלחמה הקשה ביותר, כיצד תהיה הפדי' מן הקרב, אך ללא מלחמה?

אות ג':

ולהבין זאת יש להקדים המבואר במאמר אדהאמ"צ שב' העניינים דקרב ושלום ישנם בתפילה⁴:

ענין הקרב שבתפילה:

אהבת בכל לבבך: מבחי' הנר"נ שבנפש, כוחות הפנימים. ומאחר שפנימי פועל פעולתו בדרך התלבשות, אזי כאשר הנה"א מתלבשת בכלי המוח והלב דנה"ב, בכדי שהיא תבין ותרגיש שאלוקות הוא טוב - זהו ענין המלחמה⁵ [אתכפיא].

אהבת בכל נפשך: מצד בחינת חי', כוח המקיף. והוא ע"י שמתבונן בעניינים שאין הנה"ב משיגה, וע"י התבוננות זו תהיה התגלות תוקף הרצון של הנה"א לאלוקות ואזי יתבטלו רצונות הנה"ב. ובגלל שאין היא בטלה בעצם מציאותה, יכולה לקום⁶ [אתהפכא]⁷.

ענין השלום שבתפילה:

אהבת בכל מאדך: כאשר מאיר גילוי היחידה - מקיף דמקיף, שאין לקליפה שום אחיזה בדרגה זו, אזי תתבטל הנה"ב בכל מציאותה.

(4) עניין התפילה היא אהבה לפעול שיהי' אהבת ה', ובזה ג' דרגות כמ"ש.

(5) "והוא מ"ש בזוהר דשעתצלותא שעת קרבא, שב' הנפשות נלחמים זה עם זה וכ"א רוצה להתגבר על זולתו ולהכניע וליכלל בו" (פרק ב).

(6) "כמשל ב' בנ"א הנלחמים, שכאשר ינצח הא' לזולתו ויפילנו, יעמוד במקומו ומעמדו כו', אבל אין זה ביטול המהות של זולתו לגמרי, רק שמכניע אותו לבלתי יתפשט להרים ראש" (פרק 1).

(7) ראה אות ז בשע"ת.

אות ד⁸:

[בשביל להבין מדוע ע"י היחידה מתבטלים כל החיצונים, מקדים הרבי:]
יש לקשר זאת עם הידוע בענין המס"נ שיש בכ"א מישראל, אשר היא באופן שאין שום אפשרות אחרת. והטעם לכך הוא, מפני שמס"נ זו היא מצד היחידה⁹.

ויובן בהקדים המבואר בכ"מ שהאהבה של בכל מאדך הו"ע המס"נ. והטעם לכך הוא, מפני שהתבוננות באור הממלא ואור הסובב, שזהו בדרגת גר"נ חי', הרי נפשו יכולה להכיל התבוננות זו, משא"כ בחי' בכל מאדך אינו מתלבש בכלי הנפש כלל, ולכן מגיע מתוך זה לעניין המסירות נפש.

ולכאורה צריך להבין, הרי גם בשתי האהבות ד'בכל לבבך' ו'בכל נפשך' רוצה למסור את נפשו מרוב אהבתו לקב"ה ומה העילוי באהבה ד'בכל מאדך' שהוא גילוי היחידה דווקא?

וביאור ההבדל בין ג' האהבות הוא:

בכל לבבך ובכל נפשך: ש"הוא כמ"ש נפשי אויתך כו', דהיינו כמו שהאדם אוהב חיי נפשו, כך יש לו לאהוב להקב"ה שהוא צור חיינו, דהיינו שהוא ית' מחיה כל העולמות ע"י שמתלבש בתוכן בבחי' ממכ"ע, וכמאמר ואתה מחיה את כולם דהיינו בחי' מל' ית' שבאצי' שמתלבשת בבי"ע להחיותן ובכל נברא בפרט ממש, וגם מחיה אותם ע"י שהוא ג"כ סוכ"ע¹⁰, אזי הוא רוצה מאהבתו למסור נפשו [ענין הגר"נ חי'].

בכל מאדך: אין זה תלוי מצד עבודת והתבוננות האדם כלל אלא גילוי מלמעלה – מצד האלוקות שמאיר בבחי' היחידה שבנפשו.

והסיבה לכך שהארה אלוקית זו מתגלית דווקא ביחידה היא, מפני שדרגת היחידה – 'בכל מאדך' (כל מציאותו) הוא בביטול ולא נרגש רצון האדם כלל.

ועפ"ז יובן המבואר למעלה (ס"ג) שע"י גילוי היחידה מתבטלים כל החיצונים

(8) [בסעיפים ד-ה מבאר הרבי את מהות ענין היחידה].

(9) "דבקדושההרי תוקף הרצון וההתקשרות הוא באופן כזה שאינו יכול להיות באופן אחר כלל, היינו שאינו יכול להיות נפרד מאלקות בשום אופן, ומשו"ז מוסר נפשו במס"נ על קדוה"ש, משום כי באופן אחר א"א להיות, וכשצריך משו"ז למסור נפשו, אין מניעה".

(10) דרמ"צ קכ"ג, ב.

בכל מציאותם, משא"כ ע"י תוקף הגילוי בבחי' חי'. כי גם לאחר גילוי האהבה של כל לבבך ובכל נפשך שייך שלא ימסור נפשו. והסיבה לכך היא:

בכל לבבך: מפני שהאהבה באה במלחמה ע"י התבוננות בנר"ג, יכול להיות שהנה"ב תתגבר.

בכל נפשך: מפני שביטול הנה"ב הוא מצד תוקף הרצון לאלוקות ויכול שיבא רצון גדול יותר¹¹.

ומכיוון שעדיין שייך שלא ימסור נפשו, הרי זה מוכיח שהרע שבנפשו עדיין קיים.

ועפ"ז יובן העילוי דמס"נ שמצד היחידה:

מצד גילוי היחידה, הרי הוא מוכרח למסור הנפש – ובגילוי כזה אין מקום כלל לחיצונים.

אות ה':

[בכדי להבין אופן ביטול החיצונים, מבאר הרבי:]

בפרק ה' במאמר כותב אדהאמ"צ שענין המלחמה שייך באו"פ – נר"ג, אך באור מקיף – חי' יחידה, אין שייך ענין המלחמה.

אך בהמשך המאמר (פרק ז) מבאר בפרטיות שענין המלחמה שייך בנר"ג חי', אך ענין השלום הוא רק ביחידה.

וצריך להבין החילוק בין ב' ביאורים אלו:

ויובן זה ע"ד שאמר הקב"ה לדוד "דם לרוב שפכת . . לא תבנה בית לשמי . . הנה בן נולד לך הוא יהי' איש מנוחה גו' הוא יבנה בית לשמי", שדווקא שלמה "הוא יהיה איש מנוחה", מפני שבהמ"ק עניינו שלום, ודוד שאיש דמים הי' לא יכול לבנות הבית, אך מכל מקום הוא עשה את תבנית המקדש.

וצ"ל הרי דוד לא הי' יכול לבנות הבית מפני שאיש דמים הי', א"כ איך הי' יכול לעשות תבניות המקדש?

והביאור בזה: עשיית התבנית ע"י דוד הייתה בזמן ש"ה' הניח לו מסביב

מכל אויביו". אך מפני ששלום זה הגיע לאחר מלחמה, ואין שלום זה אמתי, לכן היה צריך להבנות ע"י שלמה שהיה איש מנוחה בעצם.

וזהו ב' האופנים במאמר: האופן הא' שגם בבחי' חי' אין שייך מלחמה, הרי הוא כמו השלום שהי' בתקופה זו אצל דוד אחר מלחמותיו, שהיו הגויים בטלים ע"י המלחמה.

ובעבודה:

שלום שלאחר מלחמה: זהו עניין גילוי התוקף דקדושה שמצד דרגת החי'. דהנה, גילוי אור זה אינו מתלבש ומתעסק עם הנה"ב להעלותה לקדושה, ובכללות זהו"ע המנוחה. אך מאידך, הרע עדיין קיים רק שבטל לקדושה, וכמו דוד שמנוחה זו הייתה לאחר שניצח הגויים אך עדיין היו קיימים.

שלום אמיתי: זהו ביטול החיצונים מצד הארת היחידה. דהיינו, שאין זה שיש מנגדים ונתבטלו, אלא שבעת הארת היחידה אין מקום מלכתחילה לעניין החיצונים, כמו מנוחת שלמה שלא הגיע ע"י מלחמה כלל.

אות ו':

ועד"ז - שיש בשלום כמה דרגות - יש ג"כ כמה דרגות במלחמה:

א. המלחמה בתפילה - לברר את נה"ב ע"י גילוי אור שמאיר בנפשו, וזהו נעשה ע"י התבוננות של הנה"א, אזי תתבטל הנה"ב בפני הארה זו. ע"כ נק' חרב של שלום, מפני שאינו מתעסק עם הנה"ב אלא מצד הארת הנה"א [ע"ד חי'].

ב. המלחמה בשעת האכילה ושתיה וכל צרכי הגוף - שבשעה זו מתעסק עם התאוה עצמה. אמנם, אין הוא מתלבש לגמרי עם האוכל, אלא נלחם נגד התאוה שבמאכל, כחרב שנלחם נגד אויבו ואינו חובקו וכדו'. [ע"ד נר"נ בדרגה גבוהה יותר].

ג. אך המלחמה הקשה ביותר, היא המלחמה של משא ומתן - שאז, הרי הוא מתלבש בעסק עצמו ממש ע"י שחושב ומונח ועוסק באמונה בדרך התורה, וזהו כהאבקות שמתאחד לגמרי עם המברר [ע"ד נר"נ בדרגה הנמוכה יותר].

אות ז':

וזהו שהפסוק אומר "פדה . . מקרב", שאפילו המלחמה הקשה ביותר - עסק המו"מ, ע"י גילוי היחידה - ענין השלום, מתבטלים כל החיצונים באופן כזה שכאילו לא היו כלל, עד השלימות שתהי' לע"ל.

וזה מגיע דווקא ע"י "כי ברבים", שהוא עניין היחידה (ענין "ברבים" הוא מקיף הכללי – יחידה – "שמקיף על כל כללותם בשווה, ולא בדרך פרט שיהיה חילוק מדריגות"¹²).

וזהו "היו עמדי", שכל ניצוצות הקדושה שירדו בעולם הזה בבחי' רבים שמורה על פירוד, הרי הם נכללים בנשמתו של האדם שמעלם לקדושה, עד שנכללים ביחידה שלו.

אות ח':

וזהו שייכות פסוק זה לט'–יו"ד וי"ט כסלו שגם הפדי' אז הייתה מקרב (בי"ט כסלו שהיו עניינים של התלבשות, השתדלות וכיו"ב, היינו עניינים של מלחמה, ובט'–יו"ד כסלו שההלשנה הייתה מצד הקרובים ביותר), ואעפ"כ הפדי' הייתה בשלום ובשלימות, ועד שזה נעשה הקדמה והכנה לתכלית השלימות בימוה"מ, ע"י יפוצו מעיינותיך, שהחסידות התלבשה בשכל (שנפעל ע"י המאסר), ובפרט ע"י בעל הגאולה, שהפצת המעיינות שלו הייתה באופן של רחובות הנהר, ועי"ז אתי מר דא מלכא משיחא, שאז יהיו שלום ושלוה אמתיים בתכלית השלימות בקרוב ממש.

— הוספה —

ביאור ביסוד ענין התפלה שנקרא שעת קרבא מיוסד ע"פ פדה בשלום.

(א) פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי. הנה כתיב כי הנה אויבך ה' כי הנה אויבך יאבדו יתפרדו כל פועלי און. הענין הוא על דרך משל שני בני אדם הנלחמים יחד שכ"א רוצה לנצח לזולתו ולהכניעו תחתיו, הנה בהכרח שיתקרבו יחד ויצמדו וידבקו גופם זע"ז הנקרא התאבקות, כמו ויאבק איש עמו בשרו של עשו שנלחם עם יעקב, כידוע שנתאבקו ונתקרבו בקירוב ודיבוק גמור. והגם שבודאי כל הנלחמים המה ב' הפכים בתכלית וא"ל לא היו נלחמים כלל וכל ב' הפכים בטבעם וודאי יש ריחוק עצום תמיד ביניהם לא יוכלו להתקרב יחד לעולם, כמו שלא יוכלו אש ומים להתחבר יחד, אך כשרוצים להלחם לנצח זה את זה הנה אז בהכרח שיתחברו ויתקרבו להתאבק זה עם זה בתכלית היחוד והדיבוק זה בזה. ואמנם אין קירוב ודיבוק זה אמיתי מצד עצמו, כי אדרבה הרי היו רחוקים ומפורדים זה מזה בתכלית כי ב' הפכים המה לגמרי, רק למען המלחמה והניצוח שרוצה כ"א לנצח לזולתו מכריח זה הדיבוק והחיבור הנקרא התאבקות כנ"ל. ויהיה איך שיהיה על כל פנים הרי באו לכלל בחי' דיבוק וחיבור בשעה זאת שנלחמים יחד.

משל: ניצחון
בהתאבקות -
ע"י דיבוק,
למרות השוני

והנה וודאי מובן ממילא שכמו שזה הדיבוק הוא בגשמיות גופם החומרי שנדבקו ב' גופים יחד, כך הוא בבחי' רוחניות של נפשם שנדבקו ונתאבקו ב' הנפשות זע"ז. ואדרבא, העיקר של הדיבוק וההתאבקות הזאת הוא בבחי' הנפשות שלהם דווקא, כי הנפש הוא העיקר וממילא בא סיבת הדיבוק בגופים שלהם כידוע. ולפ"ז וודאי יש תערובות אור החיות של נפשותם בעת האבקם יחד, דהיינו מפני שכ"א רוצה לנצח לאור וחיות נפש חבירו ולהכניע אל נפשו שתוכלל בו ולא תהי' בחי' יש ודבר בפ"ע לנגד נפשו כלל, ולזאת מתאבקים יחד גם בגופם להפיל לזולתו ולהכניעו אליו, דהיינו שיוכלל בו דוקא ולא יוכל להרים ראש בבחי' יש ודבר בפ"ע לעולם.

עיקר הדיבוק
וההתאבקות -
בנפשם

וכמו אש ומים שנלחמים יחד, שבהתגברות האש על המים יהפוך האש כל טבע המים להיות כלול בטבע האש, והוא כמו רתיחת המים שע"י האש כשיגבר עליו האש עד שיוציא כל לחלוחית שבמים עד שיכלה לגמרי, וכמו באש ה' שליחכו לכל המים שיצק אליהו על העצים כו'. וכן להיפוך כשיגברו המים על האש יהפכו כל טבע האש ליכלל בטבע המים לגמרי, כמו המים שמכבים האש לצנן אותו להוציא כל כח טבעו עד שיכלה לגמרי ויוכלל בטבע המים, כידוע בס' הטבע בפרטי ההתכללות של ד' היסודות זב"ז בדרך מלחמה וניצוח, שזהו דוקא ע"י קירוב ודיבוק זע"ז וכל שיהיה הדיבוק והקירוב של ב' הפכים יותר, יותר יוכל הא' לנצח לעשות התכללות זולתו בו וא"ל ישארו מופרדים זה מזה וכ"א נשאר במהותו וטבעו ולא נכלל בזולתו כלל. וזהו ג"כ טעם בחי' ההתאבקות של ב' אנשים בנפשם וגופם בהלחם יחד כדי שיוכל אחד לנצח לזולתו שיוכלל בו, וא"ל כ"א נשאר בעמדו כמו שהי' ואין א' נכלל בזולתו כלל אלא המה ב' הפכים מנגדים כמקדם (ונמצא מובן עכ"פ שעיקר המכוון מן המלחמה באיבוק וקירוב זה הוא בחי' ההתכללות זב"ז שזהו בחי' היחוד היפוך בחי' הפירוד שהי' ביניהם קודם, ולזה הטעם צריכין לבא לבחי' ההתאבקות כנ"ל). וכמו שאנו רואים במלחמות המלכים שעיקר גמר הניצוח הוא כשמתקרבים זע"ז כו' כידוע.

ניצחון: יחוד
ההפכים,
דוגמאות מאש
ומים,
התאבקות
ומלחמה

והנמשל מכ"ז יובן ג"כ בענין מלחמת ב' הנפשות, נפש אלקית ונפש הבהמית, כידוע בענין ולאום מלאום יאמץ שכאשר זה קם זה נופל כו', שזה הי' בחי' המלחמה הכללי דיעקב עם שרו של עשו, שהוא בחי' מדות דקדושות עם בחי' מדות דקליפ', כמ"ש במ"א על פסוק ויאבק איש עמו כו' וד"ל.

נמשל: מלחמת
הנפשות

דהנה ידוע שטבע ב' הנפשות הללו המה ב' הפכים מנגדים לגמרי, כמ"ש כי רוח האדם הוא העולה כו' ורוח הבהמה יורדת למטה כו' ה"ז עולה למעלה ברום המעלות בדביקות והתקשרות באלקים חיים מקור חוצבה כי הוא חלק אלוה כו' כמ"ש כי חלק הוי' כו', וטבע של רוח

קודם המלחמה
נה"א עולה
ונה"ב יורדת,
ובמלחמה
דבוקות

הבהמה לירד ולדבק למטה מטה בגופניות וחומריות התאוות הגשמיות כמעשה בהמה ממש כידוע. ולהיות כן וודאי המה רחוקים ומפורדים זה מזה בתכלית הריחוק והפירוד וא"א שיתקרבו ב' רוחות הללו יחד כי המה מנגדים זה לזה בתכלית כאש ומים וכה"ג. אך הנה זהו דוקא כשאינם נלחמים זע"ז אז הן בבחי' הפירוד והריחוק מאוד זמ"ז, אבל כשנלחמים יחד אז נצמדים ודבוקים זה עם זה כדרך מלחמת ב' בנ"א שרוצה הא' לנצח לזולתו שיוכלל בו כנ"ל באריכות.

(ב) והענין הוא כמ"ש בזוהר דשעת צלות' שעת קרבא כו'. דהנה באמת יש ב' מדרגות בעבודה שבתפלה, הא' שאינו נק' קרבא ומלחמה כלל והוא בחי' עבודה של נפש אלקית מצד עצמה וטבעה לבד, שהוא טבע רוח האדם העולה כו' כנ"ל, וכידוע בענין תפלה דשבת שהוא רק להתענג על ה' כו' שזהו בחי' התכללות אור הנשמה האלקית במקור חוצבה, שעולה לשם כביטול והתכללות הנר בפני האבוקה, כמו הנשמות בג"ע שנהנין מזיו כו', וכמו כן תתעורר רוח נה"א בשעת התפלה לידבק וליכלל באחדות ה' מצד מהות טבעה, ואינה מהפכת לטבע רוח הבהמה שבחלל השמאלי שבלב כלל להיות גם היא מסכמת ורוצה לעלות לה' כו', אלא טבע רוח הבהמה נשאר במהותו בבחי' הפירוד כו', רק אור הנשמה מצד עצמה מתדבקת ועולה למעלה מעלה, כידוע בענין למסור נפשו באחד כו', והיינו כשאין מלחמה כלל בין ב' הרוחות הללו אלא כ"א עומד במדרגתו ומפורדים זה מזה ולא קרב זה עם זה כלל.

מדרגה א'
בתפילה: נה"א
לבדה מתבטלת
בשרשה

ואמנם המדרגה הב' בתפלה הוא כשנקרא קרבא ומלחמה כמ"ש בזוהר הוא כאשר תתגבר רוח האדם ברשפי אש התשוקה לה' להפוך גם לרוח הבהמה שבגוף החומרי שגם הוא לא יתאוה ברצון ותשוקה זרה רק לה' לבדו ולמאוס בכל רצון תאוה זרה ולא לחפוף בשום דבר מהבלי העולם הזה בלתי לה' לבדו כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' וכמארז"ל לב א' לאביו שבשמי' כו' שהוא רק רצון א' לה' לבדו כו'. הנה

מדרגה ב'
בתפילה: שעת
צלותא -
קרבא, נה"א
הופכת טבע
הנה"ב ע"י
מלחמה וקירוב
ביניהם

זה א"א להיות כ"א בדרך מלחמה וניצוח, כשנפש האלקית נלחמת עם נה"ב ורוצה להכניעה להיותה כלולה בה ולא תהיה בחי' מנגד כלל והוא להפוך את הטבע לגמרי שלא תרד למטה לידבק לגופניו' וחומריו' דמעשה בהמה, רק תהיה עולה למעלה ברצון ותשוקה כמו רוח האדם שעולה כו', ה"ז כמו שיגבר הא' על זולתו ומנצחו שיוכלל בו, ולא יהיה בחי' נפרד בפ"ע כלל. וכנ"ל בב' הפכים דאש ומים כשיגביר הא' על היפוכו שמהפכו להיות כטבעו כו'. וא"כ וודאי זה א"א כ"א שיתקרבו ויתדבקו ב' הנפשות הללו כדרך הנלחמים יחד הנק' התאבקות, כמו ויאבק איש עמו, והוא מ"ש בזוהר דשעת צלותא שעת קרבא, שב' הנפשות נלחמים זה עם זה וכ"א רוצה להתגבר על זולתו ולהכניע וליכלל בו . .

(ג) והנה כאשר רוח האדם נלחם עם רוח הבהמה, בהכרח שיתאבקו ויתקרבו יחד. וזהו שרש הטעם להתגברות המ"ז בשעת התפלה דווקא יותר מבשעה אחרת, כי שעת צלות' שעת קרבא, שנה"א נלחם לנצח לנה"ב, ועיקר הניצוח אינו בא אלא מסיבות ההתאבקות מקירוב דוקא כמו במלחמו' ב' בנ"א כו', וכך בתפל' דוקא שכאשר מתעורר נה"א להפוך גם הרע שבנה"ב, שאז מתקרב ומתאבק בנה"ב ונה"ב מתאחד ונדבק בנה"א לבלבלה במחשבות זרות, כי היא הפכית ממש מרוח האדם ולזאת מתגברת בכל כחה אז דוקא לבלבל במ"ז שונות שלא היה עולין מחשבות רעות כאלה שלא בשעת התפלה, כי בשעת מלחמה דוקא אז טבע הנלחם להתגבר בכל כחו על זולתו לנצחו ולהכניעו אליו שיוכלל בו כנ"ל, וכך מתגבר' בכל כחה הנה"ב להכניע לנפש האלקית שלא תעלה למעלה אלא תרד ותמשך גם היא למטה מטה להיות כטבע נה"ב שיוורדת למטה כו', והן הן התגברות המ"ז כו'. משא"כ כשאין נה"א רוצה להלחם עם נה"ב אלא עבודתה מצד בחי' עצמותו לבדה ולא להפוך לנה"ב כלל (כמו ענין התפלה דשבת כנ"ל) אז אין מתגברין מ"ז כלל כידוע וד"ל.

במדרגה הב' יש
מ"ז, כי
במלחמה
הנפשות
מתגברות
ביותר ויש
קירוב, משא"כ
במדרגה הא'

והנה ידוע שכמו שהנפש עצמ' אין לה איבוד וכליון, כך גם כל כחות
 שלה המתפשטי' ממנה אין להם איבוד וכליון, ולפ"ז אפי' מחשב'
 אחת שאדם חושב אין לה איבוד, כי לא דבר גשמי הוא שיכלה ויאבד
 כו', ומאחר שהמחשבה הוא בחי' התפשטות אור וחיות מעצמות הנפש,
 הרי בהכרח שיש קיום נצחי למחשבה זאת כמו שיתקיים עצם הנפש,
 וא"כ בצאת הנפש ממאסר הגוף יצא עמה כל הכחות המתפשטו' ממנה,
 וגם אפי' מחשבה א' שחשב תצא עמה ואין לה איבוד כלל. ולפ"ז כל
 המ"ז אשר לא לה' המה שחשב האדם כל ימי חייו הבלו בעוה"ז, אחת
 לא נעדרת בצאת הנפש מהגוף, וגם כל אותיות הדיבור חיים וקיימי'
 כמ"ש במ"א (וראיה ממ"ש מגיד לאדם מה שיחו אפי' שיחה קלה כו',
 אך הבל אותיות הדיבור הוא נשאר באויר אבל אותיות המחשבה מתאחדת
 בנפש כו').

כל מחשבה
 קיימת עד
 הפטירה, כי
 הנפש
 וכוחותיה
 נצחיים

והנה ידוע ג"כ שאין לנפש קיום בלי התפשטות וכלי שהוא הגוף כמו
 שאין לאור קיום בלא עץ ופתילה כו', ולזאת לא מצינו שתתקיים
 הנפש בלא כלי ואם תצא הנפש מגוף זה מיד תתפשט בגוף אחר, וגם
 הנפשות העולות לג"ע מתלבשים ומתפשטים שם בכלי דוקא כידוע ומבואר
 במ"א. וא"כ הרי מובן ממילא שגם המחשבות שהן בחי' התפשטות אורה,
 המה בדומה אלי' בדבר הזה שא"א להם להתקיים בלי התפשטות בכלי,
 מאחר שהן בחי' אור וחיות רוחני וכל בחי' אור וחיות רוחני אין לו
 מציאות בלי התלבשות והתפשטות בכלי שהוא הגוף כו', וזהו שאנו מוצאין
 שיוכל להיות התהוות הנפש שלמה להחיות גוף א' מבחי' ריבוי המחשבו'
 הזרות שמתקבצין ביותר ונעשים בחי' אור וחיות נפש שלמה כמו נפש
 בע"ח של המזיקין שנעשים ממ"ז של בנ"א, והן המייסרין ורודפין את
 האדם (וכמ"ש במ"א שמנשמה גבוה נופלים המ"ז שלה ונעשים בחי' נפש
 שלימה למטה ומתלבשים בגוף והוא המקטרג ורודף ומייסרו כו', ויש
 נשמות גבוהו' שממ"ז שלהם בחי' נובלות ומותרות, יהיה מזה שפע רב
 למטה כמשל עלה של אילן גבוה במעלה מתהווה ממנה פרי באילן שלמטה
 הימנה כו'). ונמצא שרבו המ"ז דרוח הבהמה מתהווה מהן אויבים ושונאים

כמו שהנפש
 מתלבשת בגוף
 - המ"ז נעשים
 נפש למזיקי
 האדם, והם
 אויבי

הרבה שנק' מקטרגים ומזיקין שרודפין לנפש האדם ונעשים רצועה לאלקאה כו' מפני שבאין בהתלבשות בגופין עד שהן כמו אויבים נפרדים, ובאמת הן הן מחשבותיו שחשב בנפש ורוח הבהמ' כל ימיו כו'. ולפ"ז יובן שבהתגברות המ"ז בשעת התפלה ה"ז כמו שקמים עליו אויביו ושונאיו להזיקו ולהפילו כו' וד"ל:

(ד) וזהו כי הנה אויבך ה' כו', דהנה ידוע דשם הויה הוא מאיר בכל נה"א כו', לפי שבצלם אלקים עשה את האדם, בב' שמות דהויה ואלקים כמ"ש וייצר ה' אלקים את האדם כו', ובחי' האויבים המנגדים לבחי' הויה המאיר בנה"א הוא בחי' התגברו' המ"ז בנה"ב בשעת התפלה דוקא, שאז מתגברת בכל כחה ללחום עם נה"א כנ"ל, דשעת צלותא דוקא שעת קרבא כנ"ל (ועד"מ הנלחמים שמתאבקים יחד כו' כך מתאבקות הנה"ב ונאחזות ונדבקות בהתקרבות עצום בנה"א כדי לנצחה במ"ז כנ"ל).

ה' מאיר בנה"א
ולכן מ"ז,
אויביה -
אויבך ה'

והנה אז דוקא אויבי ה' שהן המ"ז, מקבלין תו' יניקה וחיות מאור אלקי שבנה"א. כי באמת אין רע יורד מלמעלה, שנאמר לא יגורך רע כו', וכן מפי עליון לא תצא הרעות כו', אך מבחי' הפסולת של הטוב מקבל הרע יניקה, וכידוע בשרש ענין עה"ד טו"ר כו', וכל מקום שיש ריבוי הטוב שם נמצא קירוב ודיבוק הרע לקבל יניקה יותר, ע"ד שארז"ל כל הגדול מחברו יצרו גדול כו', וכמו גנבים שודדי לילה שמוסרי' נפשם במקום שיש אוצר רב דוקא כו' וכמ"ש במ"א. וזהו הטעם בשע' התפלה דוקא, לפי שאז מתגבר הנה"א בכל כחה להפוך גם נה"ב כנ"ל, אז דוקא מתקרב הנה"ב בכל כחה לדבק בנה"א במ"ז לקבל יניקה יתירה, להיות כי נעשה בבחי' תערובו' טו"ר ביותר ע"י ההתאבקות הזאת כו'.

המ"ז בתפילה
דוקא - כדי
לינוק מהטוב

כי הנה ידוע כל המתאבק עם מנוול מתנוול גם הוא בהאבקו עמו כו', כי מאחר שצריך להאבק עמו בדיבוק וקירוב ביותר אע"פ שמנצחו ומפילו, מ"מ בעת חיבוקו עמו הרי נתלכלך ונדבק בו מלכלוך צואת המנוול,

בהתאבקות עם
מלכלך גם
כשמנצחים -
מתלכלכים

וצריך רחיצה ושיפשוף גדול אח"כ כו'. וכך היה בהאבק יעקב עם שרו של עשו, אע"פ שנצחו מ"מ נתלכלך מאבק זה, כמרז"ל שהעלו אבק כו' . .

וכך הוא בהאבק נה"א עם נה"ב בקירוב גדול, אע"פ שמנצח ומהפך כל הרע דמ"ז להיות עקירת כל רצון זר בלתי לה' לבדו כו', מ"מ בעת האבקם מתלכלך נה"א בלבושים צואים דנה"ב שהן המ"ז וכה"ג, וצריכה רחיצה ושיפשוף גדול. וז"ש רחצתי את רגלי איככה אטנפם כו', וכמ"ש במ"א בענין אם רחץ ה' את צואת כו' תבא האם ותקנח צואת בנה שהוא הנה"א מלבושים צואים דנה"ב בהאבקם יחד וד"ל. וכה"ג היה ענין ערב רב שעלו עם ישראל ממצרים שהמה האספסוף שבקרבו שהתאוו תאוה כו' וגרמו רע' לישראל, כי כל רע הקרוב יותר ומתדבק אל בחי' הטוב יותר מזיק לטוב לנוולו כו', וכמ"ש במ"א בענין השליא של הולד, שהשונאים והאויבים ביותר לישראל עם קדוש המה עכו"ם הקרובים יותר אל בחי' הטוב, כמו האפיקורסים שיודעים את רבונם כו', שעליהם נאמר תכלית שנאה שנאתים כו', ואפילו גרים שבאוה"ע קשים לישראל כספחת כו' וד"ל.

גם כשהנה"א מנצחת - מתלכלכת ממ"ז וצריכה נקיון, כי כל רע הנדבק לטוב - מלכלכו

וזהו כי הנה אויביך ה' כו' יאבדו כו' פי' אויבי ה' הן הקרובי' ביותר אל בחי' הטוב שבכללו' נ"י שמתדבקי' לקבל תו' יניקה וחיות, כמו בהאבק איש עם יעקב, שבחיבוק זה קיבל שרו של עשו תוס' יניקה מבחי' יעקב דקדושה. וז"ש אויביך ה' יאבדו ויש פסיק טעמא בגווייהו, להיות שגם שסיבת תוספ' יניקת האויבים מהקדושה הוא בא מצד בחי' הקירוב והדיבוק בהאבקם כנ"ל, אבל מ"מ הרי עיקר ההתאבקות הזאת אינו דיבוק ויחוד אמיתי מצד עצמו, אלא אדרבה הרי הן באין למנגד ולחלק להיות עי"ז התגברות הרע על הטוב בבחי' הפירוד למטה כנ"ל. ונמצא מובן שבאותו האור וחיות האלקי שמקבלין מצד בחי' הקירוב והדיבוק של ההתאבקות הזאת גופא, המה מתגברים להיות למנגד לה' עד שנקרא אויבי ה' ממש. ולכך פסיק טעמא בגווייהו להורות על הפסק ופירוד גמור שנעשה מזה הדיבוק בהוי"ה כו'.

ה'פסיק' בין אויביך לה': כי הידבקותם לקבל מהטוב נובעת מהניגוד לה'

אך הנה אמר דאויביך ה' הנלחמים עמו יאבדו כו', להיות שכל זאת יניקה והתגברות האור והשפע לחיצונים בהאבקם עם הקדושה האלקית אינו רק לפי שעה בלבד, וכמאמר שהשעה משחקת להם כו', והוא שעת קרבא לבד, אבל לאחר גמר המלחמה, כשנה"א מתגבר על נה"ב ומנצחה להיות גם היא מוסרת נפשה וכל רצונה בלתי לה' לבדו כנ"ל, וכמ"ש ביעקב כי שרית עם אלקים כו', שהודה לו וברכו כו'. וזהו בכללות נ"י, כמו בדרך פרט בכל ניצוץ אלקי שבכל א' וא' מישראל שנקרא ישראל מטעם זה כי שרית כו' וכידוע, והוא באמרו שמע ישראל כו', ומזה נעשה ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצרך כו' דוקא כידוע. דהיינו שגם הרע נהפוך לטוב או כפוף בתכלית כמו בצדיק גמור לבו ברשותו, שהמוח שליט על הלב, שנקרא אתכפיא כנ"ל, אז נהפוך הוא, שנכרת ונפסק כל שורש חיות אלקי מבלתי נמשך עוד לחיצונים אפילו כדי מדתם המצומצמת מקדם. וז"ש כי הנה אויביך יאבדו, מפני שנפסק מהם גם שורש יניקתם הקדום, ואז ממילא יאבדו כי אין לרע קיום ותקוה רק מן הטוב כנ"ל . .

כ"ז לפי שעה,
אך כשיהפכו
לטוב בניצחון
הנה"א - יאבדו

והנה מ"ש יאבדו ואח"כ אמר יתפרדו כל פועלי און כו', הענין הוא, להיות מבואר למעלה, שיוכל להיות התהוות נפש שלימה בגוף מריבוי המ"ז כו', והוא הנקרא אויביך אשר רדפוך כו', אך לאחר ניצוח דנה"א לנה"ב, שנהפך גם כל המ"ז שקדמה, להיות לה' לבדו, ואין זר אתו כו', הרי כל המ"ז שחשבה הנפש מכבר, לא יתפשטו עוד לבוא בגופים, אלא יאבדו לגמרי. כמו הפסולת שנאבד ויצא לחוץ, כמו באיבוד רשעים, מאחר שיצא כל בחי' הטוב מהם, ע"י התשובה מעומקא דלבא, בעקיר' כל רצון הזר כו', א"כ מה שנשאר חיות מהם הוא רק בחי' תכלית הפסולת שאין לו תיקון, רק איבודם זהו תיקונ', כמ"ש באבוד רשעים רנה, זהו בחי' רנה ותיקון שלהם, כמ"ש במשל העלוקה ששואבת פסולת הדם ונופלת ומתה, וז"ש תמות' רשע רעה, וכמאמ' רז"ל לע"ל ישחוט ליצה"ר כו'. וז"ש כי הנה אויביך ה', שאין להם בירור, יאבדו לגמרי כו'.

יאבדו: המ"ז
לא יתלבשו
בגופים ויהיו
פסולת

ומ"ש יתפרדו כו', היינו אותן מ"ז של כל מיני רע שכבר נתפשטו וירדו להתלבש בגופי', ונעשו מזיקין ומקטרגין ליסר האדם ולרודפו, והן הנק' נגעי בנ"א, הן ברוחניות הן בגשמיו' כנ"ל, ע"ז אמר שגם אותן הגופים יתפרדו, פי' שגם שהם כבר מלובשים בגופים, אבל לא יפעלו רע כלל, מפני שיתפרדו בבחי' פירוד ופיזו' גדול, כמארז"ל פיזור לרשעים הנאה להם כו', כי הקיבוץ מן כל המ"ז נעשה רוב עם העומדים לבחי' מנגד להם כנ"ל, אבל בפיזור ופירוד שלהם, אין בכל א' כח ועוז כלל לעמוד לנגד, אלא אדרבא כאו"א נכנע ובטל בתכלית במיעוטו כו'. וזהו מ"ש קומה ה' ויפוצו אויביך כו', מפני שכאשר זה קם זה נופל כו', שכשיש בחי' בנין קומה שלימה בכנ"י בכחב"ד ומדות כו', אז בזלע"ז נעשה פיזור ופירוד כו'. וז"ש יאבדו על המ"ז שלא באו בגופי', ויתפרדו גם אותן שבאו בגופים, כמו כל מלחמה גשמית שהרבה נהרגין ונאבדים לגמרי והרבה נפוצי' ונתפורין, וכמ"ש ויפוצו וינוסו כו'.

יתפרדו: המ"ז שהתלבשו בגופים יתפרדו ויתבטלו במיעוטם, כמו במלחמה שיש מתים ויש מתפורים

וזהו דוקא עכשיו דצלותא נק' קרבא, אבל לע"ל כתיב לא ירעו ולא ישחיתו כו', ארי' כבקר יאכל תבן וגר זאב עם כבש ופרה ודוב כו', מצד בחי' הביטול שיהי' על כל הברואים, שמפני שנגלה כבוד הויה כו', שזהו לאחר כל הבירורים דעכשיו דכתיב אז אהפוך כו' שפה ברורה, שלא יצטרך להיות בחי' מלחמה כלל, אלא יהיו כולם בבחי' הביטול האמיתי כו' (כמו שיתבא' בסמוך בפ' פדה בשלום נפשי כו'):

אך לע"ל אין מלחמה כי יהיו כולם בביטול

(ה) והנה כל ענין מלחמה הנ"ל של נה"א עם נה"ב, לא שייך רק בחלק של נה"א המלובש בגוף, והוא בחי' נר"ג שבה, שבא בבחי' אור פנימי, אור בכלי הגבלה כו' כידוע, וזהו בחי' אהבה דבכל לבבך ובכל נפשך. אבל בחי' חיה יחידה שבנה"א, שלמעלה מבחי' הגבלת אור בכלי הגוף לגמרי, כי הוא רק בבחי' אור מקיף, והוא אהבה רבה דבכל מאודך כידוע, הנה שם לא שייך לומר בחי' מלחמה כלל עם הנה"ב כו' וד"ל.

מלחמת הנפשות היא בחלק נה"א המלובש בגוף - נר"ג, ולא בחיה ויחידה

וביאור הדברים, הנה ידוע ומובן עד"מ מבחי' אור וחיות הנפש בגוף בכלל שיש בזה ב' מדרגות כידוע, הא', בחי' או"פ, והוא בחי' אור וחיות הנפש הבא בכל אברי הגוף בכל אבר לפי מזגו ותכונתו דוקא, כמו בכלי המוח שם משכן אור השכל, ובכלי העין משכן אור הראיה וכה"ג, עד שבחי' החיות הזה נמשך בצמצום ומיעוט אחר מיעוט בכלים מכלים שונים באיברי הגוף ממוזג רק לפי טבעי האברים, שזהו הנקרא בחי' או"פ, עד מיעוט וצמצום היותר אחרון כמו ציפורן הרגל וכמ"ש במ"א. אבל בחי' אור מקיף דנפש, היינו חלק העצמות שבנפש, שהוא העיקר והמקור שממנו בא ונמשך בחי' התפשטות האור וחיות דנפש באברי הגוף, לכל או"א כמזגו כו', ולפ"ז יובן שבחי' מקור זה נקרא בחי' מקיף, שסובב ומקיף לכל האור וחיות הבא בבחי' או"פ בכלי הגוף מראש לסוף, וכוללם יחד, לפי שבעצמו הוא למעלה מבחי' התחלקות ראש וסוף, מאחר שהוא למעלה מבחי' התלבשות בכלי, ע"כ ממילא הוא מאיר בבחי' מקיף וסובב לכל הגוף ראש וסוף בהשוואה א' ממש כו' בלי חילוק מדרגה כלל בין המוחין שבראש לציפורן הרגל וכה"ג וכמ"ש במ"א וד"ל.

דוגמא: ב' מדרגות באור הנפש בגוף - או"פ מתלבש בכל אבר, או"מ למעלה מהתחלקות בגוף וכוללו יחד

וכמ"כ יובן ההפרש שבין בחי' מקיף דנה"א שנקרא חיה יחידה, לבחי' או"פ הנקרא נר"נ כנ"ל, דהיינו שבחי' המוחין חב"ד שבה היא בבחי' ההשגה והתפיסה בא"פ, שנתפס בכלי המוחין נקרא נשמה כידוע, שמשכן הנשמה במוח ורוח בלב כו', וזהו בחי' או"פ מוגבל בכלי המוחין בכל חד וחד לפום שעוריה דיליה, כמ"ש בזוהר ע"פ נודע בשערים כו', כי יש שכל מתפעל כו', וכן רוח בלב שע"ז נאמר תוכן רוחות ה' וכמ"ש במ"א, וכ"ז בבחי' או"פ מוגבל בכלי, כמשל אור וחיות הנפש באברי הגוף בכל א' לפי מזגו כנ"ל. אבל בחי' המקיף דנה"א, הוא בחי' עצמיות דנה"א שלמעלה מבחי' התפשטות והתלבשות בכלי המוחין חב"ד וחג"ת כו', אלא הוא בחי' העיקר והמקור שממנו בא בחי' התפשטות אורות דנר"נ בכלים מוחא ולבא כו', ע"כ הארתו בבחי' מקיף וסובב עליהם בהשוואה א' לראש וסוף ממש בלי חילוק מדרגה כלל, כנ"ל במשל המקיף דנפש על אור וחיות אברי הגשמיים כו'. וד"ל:

כך בנה"א: או"פ, נר"נ מושג במוחין ומתלבש לכ"א, או"מ למעלה מהשגה ומקיפם ללא חילוק

(ו) וזהו ג"כ ההפרש בין אהבה דבכל נפשך שהוא בבחי' א"פ בבחי' נר"ן במוחא ולבא כו' הבא בבחי' הגבלה מאוד רק כפי ערך הגבלת הכלים דמוחא ולבא כו', לבחי' אה"ר דבכל מאודך שהוא בחי' אור מקיף בלתי מוגבל בכלי המוח כו', שע"ז אמרו רז"ל דאכל עשרה שכינתא שריא כו', משום דבבחי' יחידה דנה"א שורה אלקות ממש, ואין חיצונים מקבלים שם יניקה כלל, כמ"ש מיד כלב יחידתי כו' . .

בכל נפשך:
א"פ נר"ן, בכל
מאדך: א"מ,
ולכן לא שייך
בו מלחמה

והנה יש ב' מקיפין, בחי' חי', ובחי' יחידה כו' כידוע, והן ב' מיני רצון, הא', רצון המאיר ומתפשט בכלי המוח והלב כו', דגם ששרשו בבחי' מקיף מ"מ מאיר ובא במוח ולב דרך פרט כו', אבל רצון הב' הוא נקרא רצון פשוט שלמעלה מהארה והתפשטות לגמרי במוח ולב כו', והוא ההפרש שבין בחי' ב' מקיפין דחיה ויחידה שנקרא מקיף כללי ומקיף פרטי כמ"ש בע"ח.

ב' סוגי מקיף:
חי', רצון
שמאיר במוח
ולב, חי' רצון
שלמעלה
מהתלבשות

וביאור הדברים, הנה יש להקדים תחלה במה שאנו רואים שכאשר יש לאדם איזה רצון ותשוקה לדבר מה, הנה יוכל להיות בה ביטול והפסק לגמרי מפני רצון ותשוקה הגדולה ונפלאה ממנה הרבה, כאשר היא הפכית מתשוקה ורצון זה, אע"פ שמפני התגברות אותה התשוקה הנפלאה יכנע ויבוטל לגמרי תשוקה הראשונה כאלו לא היתה מעולם, אעפ"כ אין זה ביטול גמור בהפיכת מהותה וטבעה, שהרי לא נהפך טבעה ומהותה כלל, ואדרבה הרי ישנה בתקפה ומהותה ולא נתבטל ממנה כלום, רק שאינה מאירה בגילוי במוח ולב כלל, מפני תוקף התגברות הרצון והתשוקה הגדולה ממנה בשעה זאת במוח ולב, אבל מיד כשיסיר ממוחו ולבו אור ורצון התשוקה הגדולה והנפלאה ממנה תשוב התשוקה הזאת לתקפה וטבעה בגילוי גמור, כמו שהיא בלי ביטול אפי' כל שהוא, ונמצא שבחי' הביטול וההפסק שלה אינו ביטול אמיתי רק הפסק וביטול לפי שעה, וגם זה אינו נקרא ביטול המהות כלל רק העדר גילוייה לבד כו', וא"כ לפ"ז יובן שגם בבחי' מלחמה וניצוח הגם שמנצח הרצון הזה לרצון ותשוקה הקודמת אליה מפני תוקף התגברותה עליה ביותר כו' מ"מ אין זה ביטול

אתכפיא: רצון
הנכנע בפני
רצון אחר, אך
לא מתבטל
באמת

גמור ואמיתי, דגם שיבטלנה לפי שעה אבל לא ביטול המהות כלל, רק דרך ההכנעה להיות בבחי' העדר הגילוי לגמרי כאלו אינה במציאות כלל, אבל באמת הרי ישנה בתקפה כנ"ל, וזהו נקרא אכפייא ולא אתהפכא כו' . .

וכ"ז מפני שכל עיקר תולדות הרצון הזה אינו בא אלא בבחי' גילוי א"פ מן הנפש במוח ולב כו', שהוא בא בבחי' הגבלה לפי הכלי בלבד כו', ע"כ בבוא גילוי רצון אחר הגדול הימנו, בהכרח שיסתלק אור הרצון הראשון מן המוח והלב, מפני תוקף גילוי אור הרצון הזה כו', וזה הנקרא בחי' מלחמה וניצוח, שמנצח ומכניע לזולתו שיסתלק ויתבטל לפי שעה ממעמדו, והוא עומד בעמדו כו'. כמשל ב' בנ"א הנלחמים, שכאשר ינצח הא' לזולתו ויפילנו, יעמוד במקומו ומעמדו כו', אבל אין זה ביטול המהות של זולתו לגמרי, רק שמכניע אותו לבלתי יתפשט להרים ראש וד"ל. אבל מלחמה וניצוח דב' יסודות הפכים, כמו אש ומים, אין זה ענין הכנעה לבד, אלא היפוך המהות לגמרי, שהרי כשיגביר האש על המים יהפוך טבע המי' להיות' כמוהו כטבע האש ממש, וכן להיפוך כשיגברו המים על האש כו', כידוע בהרכבת היסודות ההפכים, שכל א' כשנהפך ונכלל בזולתו ההפכי מוסיף בטבע זולתו כאלו הוא חלק עצמי ממנו ולא מורכב כו', וזהו עיקר בחי' ההתכללו' האמיתי כידוע, אך כאשר הא' סובל היפוכו בלבד בדרך סבלנות והכנעה ולא ביטול המהות אין זה נק' התכללות.

כיון שרצון זה הוא א"פ מוגבל - רצון אחר מכניעו זמנית ואינו נק' התכללות, משא"כ היפוך המהות שנכלל בו

ע"ד שאמרו מיכאל וגבריאל שר של אש ושר של מים ואין מכבים זה את זה כו', הרי מ"ש רק שאין מכבי', להיות א' מנגד לזולתו, אלא כ"א סובל היפוכו אבל לא שנתבטל מהות כ"א ליכלל בהיפוכו, כמו ב' עבדים או שרים מנגדים שעומדים לפני המלך שסובלים זה את זה מצד בחי' הביטול שעליהם מאימת המלך, אבל בעצם מהותם הם ב' הפכים באמת כו', וז"ש עושה שלום כו', כמ"ש במ"א. אבל מלחמה להפוך המהות כנ"ל יותר נעלה מענין השלום כזה, רק שלום אמיתי בהתכללות אמיתי הוא בא בב' אופנים, א' ע"י המלחמה להפוך המהות כמו מלחמות יהושע ודוד, או בלא מלחמה כמו בימי שלמה וימות המשיח כמ"ש במ"א וד"ל.

שלום ע"י מלחמה להפוך המהות, ובל"י מלחמה בימורה"מ - משלום בין מנגדים מחמת הנעלה מהם

ונמצא שיש ב' מיני מלחמה, הא', רק להכניע ולאכפייא לבלתי יתפשט לבד אבל לא ביטול המהות הנק' התכללות אמיתי כנ"ל, והב', מלחמה שמנצח להפוך ולבטל המהות כנ"ל עד שנכלל בו ונעשה כחלק עצמי ממנו כו' שנק' התכללות אמיתי כנ"ל. והנה ב' מיני מלחמות הללו הכל הוא בבחי' א"פ לבד, דהיינו כמו בב' רצונות שהמה מוגבלים במוח ולב, בבחי' א"פ, כאשר יגבר הא' על היפוכו המנגדו להכניעו ולבטלו, גם בבחי' ביטול המהות שנק' התכללות כנ"ל, וזהו גם בבחי' מקיף שנק' חיה המאיר במוח ולב דגם שמצד עצמו הוא בחי' מקיף למעלה מהגבלת כלי המוח והלב, כידוע דנר"נ מלובש במוחא ולבא כו', אבל בחי' חיה ויחידה בלתי מוגבלים בכלים כלל כמ"ש בע"ח וכנ"ל, אך עכ"ז מאחר שמאיר ומלובש בכלי המוח והלב כו' ג"כ בו יתכן בחי' מלחמה הנ"ל, משא"כ בבחי' יחידה כמשית' בעז"ה וד"ל:

ב' מלחמות: א'
אתכפייא שלא
יתפשט, ב'
ביטול
והתכללות
המנגד

(ז) **וכמו** כן יובן בב' מיני אהבות דבכל לבבך ובכל נפשך, שארז"ל בשני יצרך, שזהו לאכפייא או לאתהפכא, בבחי' ביטול והתכללות כל הרצונות הזרות להיות הרצון רק לה' לבדו, כמ"ש מי לי בשמים כו', והוא ע"י בכל נפשך בחי' המקיף דחי', שמגביר אור הרצון אלקי שבנה"א להכניע לכל הרצונות דנה"ב לגמרי בדרך מלחמה וניצוח להפוך המהות כנ"ל, והוא מה שאנו רואים שיוכל להיות בחי' היפוך מהות וטבע כל המדות רעות להיות רק לה' לבדו ואין זר אתו, רק ע"י מלחמה דנה"א שמתגבר על נה"ב בשעת התפלה שאז שעת קרבא כנ"ל וד"ל, אבל בחי' אה"ר דבכל מאודך היא בחי' מקיף דיחידה שלמעלה לגמרי מבחי' הגבלה במוח ולב כו', דהיינו שאינו מאיר לעולם במוחא ולבא, גם לא בבחי' מקיף, ונק' מאדך בלי גבול בעצם, ולא שהוא בלי גבול לגבי הכלי לבד כמקיף דחי' הנ"ל, דשם לא יתכן בחי' מלחמה כלל, וזהו בחי' מס"נ האמיתי שאחר מס"נ בכל נפשך כו' וד"ל.

בכל לבבך
ונפשך:
אתכפייא
ואתהפכא, בכל
מאדך: בלי
גבול בעצם,
ענין המס"נ

וביאור הדברים, הנה ידוע דיש ב' מיני מס"נ, הא', ע"ד הנ"ל בבחי' ביטול כל הרצונות הזרות דנה"ב בהיפוך המהות הנק' התכללות כו' מצד בחי' המלחמה דנה"א שנלחמת עם נה"ב, עד שיגבר גודל התשוקה הנפלאה

מס"נ א':
הגברת הרצון
לאלוקות וכן
רצונות נה"ב
יתבטלו

בתענוג האלקי בהתגברות נפלאה ועצומה ביותר, עד שהרצון הזר המנגד יתבטל בתכלית הביטול והתכללות כאילו אינו במציאות ומהות הקדום, אדרבה נהפוך למהות אחר, והוא למאוס ברע ולבחור בטוב, שזהו נגד טבעו ומהותו הקדום כו' כנ"ל.

אך הנה אנו רואים שכ"ז הביטול מנה"ב במציאותה, אינו רק מצד בחי' ביטול המיעוט ברוב, ע"ד דוגמא מביטול טיפה בים שנכללת בים כאלו אינו מציאות כלל, ואע"פ שהוא ההפכית כמו מים מרים במים מתוקים, שנהפוך המר למתוק ע"י בחי' ביטול במיעוטו בתכלית המיעוט, כמו טפה בים וכה"ג, או מצד תגבורת טעם המתיקות כ"כ עד שמהפך גם לטעם המרירות למתיקות, וזה הביטול וההיפוך אינו מצד המיעוט, אלא מצד התגברות הכח המנגדו עד שמהפכו כו', (וכמ"כ התכללות האש במים, כשמתגבר כח יסוד המים עליו, עד שהי' כמוהו כו' או להיפוך כנ"ל). וכך הוא ממש בענין הביטול הרצון הקטן לגבי הרצון הגדול ממנו, כמו רצון ותשוקה להרוויח ממון, שבטל ונכלל ברצון הגדול הימנו, כמו כשצריך לפזר הון רב, או להפסיד כל אשר לו בשביל הכבוד והגדולה, או להצלה ופיקוח נפשו ונפשות ב"ב וכה"ג.

ביטול זה –
ביטול ברוב,
כמו טיפה
המתמתקת
בים, כך הרצון
מתבטל מפני
רצון גדול ממנו

וכך יובן ממש בבחי' מס"נ בבחי' ביטול כל הרצונות הזרות שמתבטלים ונכללים באור הרצון הגובר עליהם, עד שמהפכים להיות גם הם רק לה' לבדו כו', דודאי אין זה הביטול רק מצד המיעוט, מפני שהרצון והתשוקה לה' נפלאה ורבה ועצומה ביותר, עד שהרצון הזר כלא ממש חשוב ונתבטל במיעוטו, כטפה בים וכה"ג, ואע"פ שהוא בחי' מנגד בטבעו לרצון האלקי, מכל מקום נהפוך טבעו .

כמו"כ הרצון
הזר מתבטל
לרצון האלקי
בכמות או
באיכות

ואמנם, הנה יובן מכ"ז, שאין זה הביטול נק' בחי' ביטול בעצם מצד עצמו לבד, אלא רק מצד התגברות כח המנגד עליו עד שמהפכו כו', וא"כ אין זה רק בשעה זאת שהכח הגדול הימנו גובר עליו ביותר, אבל מיד כשיסתלק האור והכח הגדול הימנו וילך לו, אזי חוזר וניעור אור וכח הרצון הקדום המנגד להיות בתקפו ומהותו הקדום ממש כו'. וראי' לזה,

כיון שזהו ביטול
מצד התגברות
הטוב, ולא
מצ"ע, לכן
הביטול זמני
ולאחר שילך
הרצון האלקי
- יחזור לסורו

הנה אנו מוצאים בכל בחי' התכללות דבר והיפוכו, כמו במר ומתוק או התכללו' ב' יסודות אש ומים וכה"ג, כאשר יבדילו ויוציאו כל אור וכח וחיות אותו הכח הגדול שנתגבר על החלוש ומועט הימנו, עד שילך לו לגמרי, אז חוזר וניעור אותו הכח המועט והחלוש יאמר גבור אני כו', ונמצא הוא במציאותו כמו שהיה בתחלה ממש בלי שינוי המהות כלל וכלל, שהרי אם יוציאו ויבדילו כל טעם המתיקות של הדבש וכה"ג, ישאר חלק טעם המרירות של הצנון כמו שהיה בתחלה ממש, וכן גם מים המתוקים שכבר המתיקן למים המרים, כאשר יוציאו ויבדילו כל חלקי המים המתוקים, נמצאו מציאת מים המרים המועטים כמו שהן כו', וכן בהתכללות אש ומים, כאשר יוציאו מן העץ המורכב מב' יסודות אש ומים, כל חלקי האש כאשר גבר בו יסוד האש כבר נשרף כל חלקי יסוד המים והיה לאש, מ"מ בהסיר כל חלקי האש לגמרי ימצאו בו מציאות כל חלקי המים בשלימות כידוע.

וכן יובן בביטול והתכללות הרצון הזר בשעת התגברות הרצון האלקי עליו, שזהו רק בשעה זו לבד, אבל מיד כאשר יסתלק אור וכח הרצון האלקי אז כח הרצון הזר חוזר וניעור כמו שהיה תחלה כו', ואעפ"כ נקר' בשם מס"נ ממש, מאחר שבאות' השעה שגבר אור הרצון האלקי דנה"א נתבטל כל כח הרצון הזר ונהפוך גם הוא להיות מואס ברע ובוחר בטוב כו', אך אין זה מס"נ בעצמה ומהותה, רק שזה הנק' מסירת הרצון לבד, שהרצון הזר הנמשך מן הנפש נתבטל ונמסר לה', ולכך נק' בל' מסירה כדבר הנמסר מרשות לרשות, שנשתנה ממהות הראשון לפי אותה השעה שנמסר ברשות אחר, כי הרי בהיותו נמסר ברשות אחר נהפך להיות שם כאחד מחלקיו העצמי', אבל יוכל להיות שינוי הרשות שיצא מרשות זה לרשות הראשון, וכן ע"ד דוגמא ענין מסירת הרצון, שהרצון הזר יצא מרשות הרבים, עולם הפירוד, ומסר א"ע לרה"י עולם היחוד כו', דאע"פ שבשעה זו שנמסר לעולם היחוד, הרי הוא ביטול גמור בחי' ביטול המהות הראשון כנ"ל, אבל הרי יוכל להיות שינוי הרשות, דהיינו כשמסתלק הרצון האלקי

למרות זאת נק'
מס"נ כי באותה
שעה נמסר
רצון זה לעולם
היחוד

שנמסר לרשותו אז חוזר ונכנס לרשות הראשון שהוא רה"ר עולם הפירוד כו', בבחי' רצון הטבעי דנה"ב כמו שהיה קודם, לפי שכל ענין מסירה אינו בחי' ביטול עצמי, רק דרך מסירה לבד, שהוא לפי שעה מצד רשות המושל וגובר עליו אז באותה שעה לבד כו' וד"ל:

(ח) והנה יש עוד בחי' מסירת נפש שלמעלה הרבה ממס"נ הנ"ל, שאין הכוונה בו ענין מסירת הרצון לבד, שזהו מסירת הרצון לרשות רצון הגובר עליו כנ"ל, אלא הכוונה בו הוא ענין מסירת הנפש בעצמה דוקא ולא מסירת הרצון לבד. ואע"פ שמבואר במ"א שהרצון נק' נפש, כמו היש את נפשך אין נפשי כו', אין זה ערך כלל וכלל לגבי המהות של הנפש עצמה, שממנה נמשך כל רצון ותשוקה כידוע כו', ולהיות כן לא יתכן בזה ענין מלחמה ונצוח של ב' רצונות והרצון א' גובר על היפוכו המנגדו עד שמהפכו כו', מאחר שהנפש עצמה הוא מקור כל בחי' רצון ותשוקה כידוע. א"כ מובן דלגבי עצמות הנפש ממש שוה רצון הגדול עם רצון הקטן, מאחר שהנפש מושללת מבחי' רצון לגמרי, רק שממנה נמשך מקור לכל רצון, א"כ אין הפרש בין רצון גדול לרצון קטן כלל וכלל. ולא שהרצון הגדול הוא חלק גדול מן הנפש והרצון הקטן הוא חלק קטן מן הנפש, ויש יתרון לגדול על הקטן כו', אחר שאין הרצון חלק מן הנפש כלל, כי בחי' עצמותו מושלל לגמרי מבחי' רצון כו'.

מס"נ ב':
מסירת הנפש
ולא הרצון,
שהיא מקור
הרצונות ואינה
מבדילה בין
רצון גדול לקטן

וא"כ יובן מעלתו ומדריגתו דמס"נ בעצמה ומהותה שזהו למעלה הרבה מבחי' מסירת הרצון לבד. והענין הוא דזהו בחי' ביטול בעצם מצד עצמו ומהותו כשהוא עצמו נהפך, ולא מצד התגברות כח אחר המנגד עליו כלל, רק מצד בחי' עצמותו ומהותו הרי נתבטל כל בחי' טבע ומהות עצמותו לגמרי מכל וכל בבחי' ביטול בעצם, שלא יתכן בזה סיבת מלחמה וניצוח כלל כו'. והוא בחי' אהבה דבכל מאדך שהוא מס"נ האמיתי שאחר מס"נ דבכל נפשך כנ"ל.

מעלת מס"נ זו
שנהפך בעצמו
ולא ע"י המנגד,
ובזה לא שייך
מלחמה, זוהי
אהבת בכל
מאדך

ולהבין שורש ענין דבר זה לתכליתו, הנה יש להקדים ענין א' והוא הנקרא בחי' ההשתוות כידוע. והענין הוא להיות שאנו רואים שהעיקר והמקור הכולל כל הדברים שבעולם הם ב' דברים עונג וצער, וזהו הכולל כל הדברים שהנפש נמשך אחריהם כידוע, דכל עיקר המשכת הנפש בדבר מה, אינו רק מפני בחי' העונג שיש באותו דבר והעונג ההוא הוא הגורם את הרצון והחפץ שרוצה וחפץ בזה, ואם לא העונג שהיה לו בזה לא היה רוצה כלל באותו הדבר כידוע. ומטעם זה אנו רואים שכאשר יעשו לאדם דבר מה שהוא נגד רצונו, יתפעל בצער גדול בנפשו, והוא הנקרא בשם יסורים לנפש. ולכאורה זהו פלא גדול, מאין יבוא התפעלות הצער הזה כ"כ, עד שיצר לו לגרוע האור והחיות שבעצמות הנפש בגירעון גמור, ונקרא רוח נדכא או רוח נשברה וכידוע, והלא הנפש רוחנית היא ואיך שייך בה שבירה כו', וזה הגירעון בא רק ממה שעושין נגד רצונו, והרי עיקר הרצון אינו מבחי' עצמות הנפש, רק הארה בעלמא כידוע. אלא מוכרח לומר, לפי שבחי' אור העונג הוא מאיר ובא בעצמות הנפש, ע"כ הצער שהוא היפוך העונג והרצון עושה גירעון האור, וכידוע דנגע אותיות עונג כו'.

המקור לכל הדברים בעולם – עונג וצער, וזה שצער גשמי גורע בעצם הנפש – מוכן שהעונג מאיר בעצמות הנפש

והנה אנו רואים חילוק מדריגות רבות זו למעלה מזו בענין גירעון האור על ידי הצער, שיש צער ויסורים שאין נוגעין אל הנפש כ"כ, עד שיוכל לבטל הצער בקל מאוד, כמו דאגה וצער שבלב איש ישיחנה ועל ידי הדיבור יוצא הצער והדאגה, או על ידי כלי שיר ושחוק, או איזה סיבה אחרת כמו בטיוול ותענוגים אחרים וכהאי גוונא. ויש צער ויסורים שנוגעים אל הנפש ביותר, עד שלא יוכל לבטל ולהסיה דעתו ולבו בשום דבר בעולם. וכל זה אינו אלא מפני ששורש הצער והיסורים הוא היפוך העונג והרצון לבד כנ"ל, ע"כ תלוי ריבוי ומיעוט הצער, לפי ערך ריבוי ומיעוט העונג והרצון. שאם העונג והרצון רב ביותר, עד שפנימי' נפשו מתענג ומשתעשע, אזי כשעושין דבר המנגד מאד לאותו העונג והרצון, יהי' הצער והיסורים מזה רב ביותר, לעשות גירעון גדול ביותר. כי ממש כפי ערך רוב העונג, כן ירבה הצער בהעדר אור העונג במדה ושיעור, ולא

כפי גדול התענוג וההנאה לעצמות הנפש כך גדול השבירה לעצמות הנפש בהעדר התענוג

יוסיף הצער על העונג ולא ימעט ממנו אלא המה כשיעו' ומדה א', מאחר שאין הצער בא רק מצד גירעון והעדר העונג כו'. ע"ד דוגמ' הצער בהיזק הון רב, ירבה הצער לפי ערך ריבוי העונג בהון רב זה, ובהיזק ממנו מעט ימעט הצער לפי ערך מיעוט העונג בו כו'. וכן בשאר תענוגי' הגדולי' יותר, כמו תענוג הכבוד והגדולה לפי ערך כן ירבה הצער בהעדר ונפילת הכבוד וכו'. וכן בתענוג תאות המשגל, לפי ערך גודל התענוג כן ירבה הצער בהעדרו, כמו מעשה באחד שהעלה טינא בלבו כו' וכה"ג א' כד ארי' ואריותא קיימין כו'. וכן יש עונג ורצון מצומצם ביותר, עד שההיפוך שעושין לנגד הרצון אינו נק' יסורים כ"כ, רק בצמצום ומיעוט הצער, ולפי ערך מיעוט וצמצום העונג והרצון כו'. אך גם שהרצון והעונג אינו עצמות הנפש ממש, אלא הארה בעלמא ממנה כו', מ"מ הצער עושה גירעון אור בעצמות הנפש, מפני שכמו שהעונג מגיע בעצמות הנפש, כן הצער בהעדר העונג מגיע בעצמות הנפש, עד שנק' רוח נשברה ונדכ' וכה"ג וד"ל (וכמ"ש במ"א שהנפש עצמה משתעשע בעונג זה הפרטי כו', וכידוע בענין ג' סעודות דשבת כו' וד"ל).

אך הנה אנו רואין שיוכל להיות באדם בחי' ההשתוות, דהיינו שגם בדבר שהנפש מחמדתו, כמו כל התענוגי עוה"ז כמזון וכבוד ושאר חמדות ותאות עוה"ז, אין לו בהם חפץ כלל וכלל אדרבה מואס בהם בתכלית כאלו שנאה נפשו בבחי' טבעית ועצמיות. וזהו מעלה ומדרגה יתירה שאין למעלה הימנו ונק' הפשטות הגשמיות, כמו צדיקים גמורים שנפשם מושלל ומופשט מכל רצון ותשוקה לגשמיות עוה"ז, הגם שזהו נגד טבע נפש הבהמית, אבל נתבטל הטבע הראשונה בבחי' ביטול לגמרי ונעשה כמו טבע אחרת למאוס בתענוגי עוה"ז לגמרי. ואמיתת דבר זה לא יבורר לתכליתו כ"א מן ההיפוכו דוקא, שהוא הצער היפוך העונג הבא מכחו במדה ושיעור א' דוקא כנ"ל, דהיינו אם כשעושין לו דבר מה בענייני עוה"ז שהוא נגד רצונו יתפעל בצער ויסורים, הרי בהכרח שיש לו בדבר זה איזה רצון ותענוג שלפי ערכו יש לו צער בהעדר הרצון והעונג כנ"ל, א"כ זה האיש לא נתהפך ונתבטל אצלו ביטול גמור לטבעי' הגשמיות,

לפי ההתפעלות מייסורים כן הרצון בתענוגים, ואם נעשה לו שלא כרצונו ומתפעל - חפץ בעונג גשמי

ולא נק' מופשט מגשמי' עדיין, ע"ד דוגמא כשיהי' לו היזק ממון או נפילה בכבוד וכה"ג יתפעל בצער נפשו, הרי בהכרח שיש לו רצון ותענוג בממון וכבוד, וכה"ג בשאר חמדות ותאות עוה"ז כו', ולפי ערך הצער אם רב או מעט, כך מוכרח ערך התענוג והרצון שיש לו בממון וכבוד וכה"ג.

והגם שיש צדיקים שמתפעלים בצער על העדר כבוד ושאר חמדת עוה"ז, אבל בקל מאד יתבטל הצער כי לא נגע עד הנפש כ"כ, מזה מוכרח שאין להם בחי' רצון ותענוג גדול בזה רק מעט מזעיר, ע"כ הצער מעט ובקל יתבטל מאחר שבא הצער במדה א' ממש לפי מדת העונג כנ"ל. ויש צדיקים גמורים שאינם מתפעלים כלל מן ההיזק ממון או נפילת הכבוד, וגם בגירעון שפע דבני חיי ומזוני מקבל באהב' ורצון גמור כידוע, א"כ מוכרח שאין להם שום רצון ותשוקה אפילו מועטת בענייני עוה"ז, ע"כ לא יתפעל בצער ויסורים כלל וכלל מן ההיפוך בהעדר כו', עד שבכל הדברים שבעוה"ז גם כאשר רוצה לדבר מה, אם עושין לנגד רצונו לא יקפיד כלל כי אינו מצטער כלל מהיפך רצונו, כי הרצון הזה אינו בא בבחי' פנימית כלל רק בבחי' חיצוני' מאד עד שלא יפול ענין יסורים וצער בהיפוכו. משא"כ כשמצטער אפי' קצת מן ההיפוך רצונו, אז בהכרח שיש לו רצון פנימי לפי ערך הצער הזה כנ"ל. ונמצא שצדיקי' גמורי' שמתפשטי' מכל רצון בגשמיות עוה"ז, גם כשעושין לנגד רצונם לא יצטערו כלל, מפני שאין להם חפץ ורצון כלל בתענוגי עוה"ז.

צדיקים גמורים
לא חפצים
בתענוגים,
שהרי אינם
מתפעלים
מייסורים -
נמצא שהפכו
טבע הנה"ב

וזהו הנק' בחי' ההשתוות ששואה אצלו הן ולאן ממש בהשוואה א', כמו עושר וכבוד שבהעדרם לא יצטער כלל מפני ששואה אצלו הן ולאן, וכמו שאמר ה' נתן וה' לקח א"כ שוה הנתינה עם הלקיחה, ולכך צריך לברך על הרעה כמו שמברך על הטובה ממש בהשוואה א' כו' וד"ל:

זוהי השתוות
הנתינה
והלקיחה

(ט) **והנה** שורש ענין ההשתוות הנ"ל, בא מצד שניטל ונלקח שורש ומקור חיי נפש הבהמית, שזהו בחי' מקור הרצון הזר שלה, עד שלא נמשך ממנה שום רצון זר כלל, ואדרבה מואס ברע כנ"ל, שלוזה לא יהיה

שורש
ההשתוות מגיע
מהיפוך מקור
הנה"ב שאין לה
רצון ומואסת
ברע

לאדם יסורי' כלל, ממה שיעשה כל אדם נגד צרכי טבעו, ולכך הוא שמח ביסורים ומקבל באהבה גמורה כנ"ל.

והנה שורש ומקור הרצון הזר, הוא בחי' חיה יחידה שבנה"ב, המלוכבת בגוף החומרי כידוע, וכאשר נהפוך הוא, ממילא אין לו חפץ כלל בחמדת עוה"ז כנ"ל, ובוזה לא שייך ענין מלחמה כלל. דהנה כאשר עדיין מאיר בנה"ב מבחי' חיה יחידה, אז נק' נסיון, כאשר מהפך ומבטל הרצון הזה מצד התגברות הרצון אלקי, כמו והאלקים נסה את אברהם שישחוט את בנו יחידו בעבור רצון אלקי וכה"ג, וכל כיוצא בזה הוא הבא בדרך נסיון, כמו לנסותכם את אשר בלבבכם הישכם אוהבים כו', דמשמע שבנסיון זה יוכל להיות דבר והיפוכו, והוא בחי' מלחמה דנה"א עם נה"ב, מצד בחי' ההתלבשו' בבחי' א"פ דוקא, שהרי לפעמים יגבר הנה"ב כו'. אבל מעלה ומדריגה שלמעל' מבחי' הנסיון, הוא ענין דבר מוחלט שאין בו ספק כלל, אשר ע"כ לא יצטרך להביאו לידי נסיון כלל, והיינו כאשר נהפך בחי' מקור כל רצון זר שבנה"ב, שאין זה מצד מלחמה כלל וכלל, רק מצד עצם ביטולו שנהפך לטבע אחרת כו' כנ"ל, וזה א"צ נסיון כלל וד"ל . .

שורש הרצון
הזר: חיל יחיל
שבנה"ב וכאשר
הם מתהפכים
א"צ במלחמה
ונסיון

וזהו הנק' בחי' ביטול בעצם, שאינו בא מצד מלחמה כלל, והוא הנק' מס"נ הבהמית, שאין כוונה על הארת הרצון שנמשך ממנה בלבד, אלא על מהותה ועצמותה דוק', דהיינו שהמהות והעצם בטל מעצמו בבחי' ביטול עצמי שנק' ביטול לגמרי, ולא ביטול הרצון לבד. ואין זה תלוי כלל בסיבות התגברות הרצון האלקי, שזהו באותה שעה של התפלה לבד כנ"ל, ואח"כ חוזר וניעור כמקדם, אלא ביטול זה להיותו בחי' עצמיות, ע"כ מאליו ומעצמו יבא, ולא יפול בו שינוי כלל להשתנות מרצון לרצון, אלא הוא תמיד בהשוואה בלי שינוי כלל.

ביטול בעצם:
שעצמות נה"ב
בטלה מעצמה
ללא קשר
לתפילה וכד'
וע"כ הוא נצחי

וזהו הנק' בחי' יחידה, שלמעלה מבחי' הארת רצון בפרט, אלא היא בחי' העצמי' ההיולית שהוא מקור כל בחי' רצון כנ"ל, שהנפש עצמ' מושללת מבחי' רצון כו', וכאשר עצמו' הנפש מתבטל ביטול עצמי, אז

עצמות היחיל,
מקור הרצונות,
וכאשר
מתבטלת ע"כ
ממשיחה רצון
לה' בתמידות

ממילא לא יוכל להיות המשכת רצון זה שלא לה', רק לה' לבדו, רצון א' פשוט בתכלית שאין בו הרכבה ותמורה ושינוי. וזהו הנק' התפעלו' העצמית, דהיינו מסירת הנפש עצמה מכל וכל כו' . .

והנה כאשר האדם עובד ה' בבחי' יחידה, שהוא בחי' העצמי כנ"ל, אז לא שייך בחי' מלחמ', דהיינו גם לאחר התפל' בהלוכו כל היום בשוק בגיא צלמות, לא אירא רע כלל כי לא יגורך רע, כתיב וכהמס דונג כו', והוא ענין הטעם של מדריגות הפשטת הגשמיות שבצדיקים גמורים כנ"ל. וזהו ג"כ ענין שורש בחי' ההשתוות הנ"ל, לפי שנלקח מקור כל רצון זר כו' כנ"ל, שלזה א"צ להביא נסיון כלל כנ"ל, ואדם כזה הוא בצלם אלקים ממש, מפני שהוא בחי' אלקות ממש שבחי' יחידה, שלמעלה מבחי' חיה שבאה בבחי' מקיף לפנימי כו', אלא דבוקה למעלה באלקות בתמידו', וע"ז א' בזהר ונפש כי תחטא תוהא כו'. משא"כ בבחי' חיה שבאה בבחי' נסיון, כמו והאלקים נסה כו', שיוכל להיות דבר והיפוכו כו' (וכ"ז מפני שבא"ז זלע"ז חסר בחי' יחידה, שהוא בחי' מקיף דמקיף שנק' צל צלו, והוא מ"ש בבואה דבבואה לית להו כו', וכמ"ש סר צילם מעליהם אז כבהמות נדמו והאדם רודף כו', ולכך ירדוף א' אלף, שלא כדרך הטבע כמ"ש במ"א, וזהו ג"כ טעם הפיכת מהות ועצם דנה"ב, לבטל עצמיו' שלה בבחי' יחידה דנה"א כו', וממילא נלקח מקור החיות של כל רצון זר כו' וד"ל). והיינו ענין מעלה ומדריגה דבכל מאודך, שלמעלה ממס"נ דבכל נפשך כנ"ל.

יחי' הדבוקה
באלקות -
למעלה מחי'
ונסיון כי היא
עצמית ונצחית
ושורש
להתהוות

דהנה ואהבת הוא לשון אבה, שהוא הרצון המאיר בגילוי במוח ולב בבחי' א"פ הבא בהגבלה בכלי, ואח"כ אמר שאהבה זו תהיה בכל לבבך ובכל נפשך, בכל לבבך בשני יצריך לאכפייא לנה"ב כנ"ל. ובכל נפשך הוא בחי' מקיף דחיה, שנק' בלי גבול של הא"פ הבא בכלי לבד, שממנו בא בחי' אתהפכא ביטול המהות, אבל לפי שעה רק בשעת התגברות רצון האלקי דבחי' חיה שבנה"א, ואח"כ יוכל לחזור כנ"ל, וזהו הנק' מלחמ' וניצוח או נסיון כנ"ל.

ואהבת: רצון
מוגבל, לבבך:
אתכפיא,
נפשך:
אתהפכא
זמנית, וכ"ז -
מלחמה

ואח"כ א' בכל מאדך בלי גבול בעצם, דהיינו כמו שהוא בלי גבול בעצם ולא כמו שהוא בלי גבול לגבי בחי' הא"פ שבכלי בלבד כו', (וזהו ההפרש בין צ' דצלם ללמ"ד ומ"ם דצלם וכמ"ש במ"א בענין אך בצלם כו' וד"ל) והוא בחי' יחידה, שאינו מאיר גם בבחי' מקיף לפנימי כו', ואין בה שינוי ונפילה לעולם כנ"ל, ובה לא יתכן לומר בחי' מלחמה כלל, להיותה בחי' התפעלו' העצמיו' ממש כנ"ל באריכות וד"ל:

בכל מאדך:
בל"ג בעצם,
יחי' הנעלית
הנצחית ללא
מלחמה

(י) ולהבין כל הנ"ל בתוס' ביאור, בענין מסירת הנפש בעצמ' הנ"ל שלמעלה ממסירת הרצון לבד כו', הנה אנו מוצאין כדוגמ' זאת, וכנ"ל בענין ההשתוות כו', שאין דבר שעושין נגד רצונו נק' בשם יסורי' וצער כלל כו'. גם באהבת רעים הנאמנים באהבתם, אשר אהבת האוהב הנאמן, לא תוכר אלא ביום צרה, שמוסר נפשו ממש עבורו כידוע, הנה אנו רואי' שישליך נפשו מנגד להצילו מצרתו, ולא יחוס על ממונו ולא על נפשו, להביא א"ע בסכנה, וגם יקבל יסורי הגוף עד קצה האחרון וכידוע. והנה אנו רואים שיש בזה ב' מדריגו', הא' שגם שמשליך נפשו מנגד בממון ובגוף, ומקבל באהבה כל יסורי הגוף רק להציל כו', מ"מ הרי מרגיש הוא מאד בנפשו, כל היסורים והסכנות בגוף ובנפש כו', רק שמפני תגבורות אור האה"ר לרעהו אשר כנפשו, הנה גובר זה על אהבת עצמו וגופו וממונו, להשליך מנגד בעבורו להצלת נפש רעהו כו'. ובזה יש חילוקי מדריגות הרבה, הא' שבא רק בדרך סבלנותו, שסובל בנפשו כל הצער והיסורים והסכנות כו', שזהו מורה עוצם ההרגשה בנפשו כל היסורים כו', רק שסובל דרך סבלנות למען אהבה כו'. ולמעל' מזה, הוא אשר אינו בא דרך סבלנות כו', אלא באהבה ורצון שאינו מרגיש כ"כ הצער והיסורים כו', מצד ביטולם במיעוט בתכלית לגבי אור האה"ר שבנפשו, לנפש רעהו ואהובו הנאמן כו', אך עדיין אין זה רק כמו ביטול המיעוט ברוב, ע"ד הנ"ל בבחי' התכללות בבחי' המלחמה של ב' רצונות, כשא' גובר על זולתו המנגדו כו', דאע"פ שנהפך המהות מצד ביטולו במיעוטו לגבי הרוב, אבל מיד חוזר וניער כשבטל כח הגדול המנגד וגובר כו' (וכנ"ל בענין ההתכללות אש ומים באריכות).

חבר א', מוסר
נפשו על חבירו,
מרגיש
היסורים אך
בטלים מרוב
אהבתו

אך אם נפשו קשורה בנפש רעהו בבחי' עצמיות, כאהבת דוד ויהונתן, שנא' אהבת נפשו אהבו, בבחי' עצמו' כאלו הן נפש א' ממש כו', אז לא ירגיש כלל וכלל ביסורים וצער וסכנה, שמקבל ע"ע בעבור הצלת רעהו, ומלבד שלא ירגיש אותם בבחי' צער ויסורים, אלא אדרב' יעש' הכל דרך אהבה ותענוג ושמחה גדולה (כנ"ל בענין מס"נ העצמי, שמזה בא בחי' ההשתוות כו', עד שמברך על הרעה כו'). וזהו מצד בחי' התקשרות עצמיות בנפש חבירו, עד שכל היסורים והצער בנפשו, אינם תופסים מקום כלל וכלל, דכלא ממש חשיבי לגבי בחי' העצמי', כנ"ל באריכות בענין הביטול העצמי כו', ולזאת אין היסורים והצער שמקבל בעבור הצלת רעהו נק' יסורי' כלל. כי אינו בא בדרך סבלנות, או דרך מיעוט ברוב כו', אלא בדרך תענוג ושמחה, מפני שאינו תופס מקום כלל וכלל כו', ומצד שכל צער ויסורים אינו שייך רק בבחי' המנגד לרצון ותשוקה הנק' עונג, אבל בחי' העצמי', הוא למעלה הרבה מבחי' עונג ורצון כו' כנ"ל באריכות. ומזה יובן בתוס' ביאור ענין הנ"ל, בבחי' בכל מאודך, שהוא בבחי' התפעלות עצמי' דכלא חשיב לגבי כל בחי' רצון כו', ולא יתפס מקו' כלל, עד שכל ביטול הרצון הזר שכנגד לא נק' יסורי' אלא תענוג ושמחה, כי בביטול עצמו, לא שייך לומר שיקבל יסורי' וצער מהעדר הרצון והעונג כו', מטעם כל הנ"ל וד"ל:

חבר ב', קשור בעצם נפש חבר עד שאין תופסים אצלו מקום היסורים אלא מתענג ושמח

(יא) ומכל הנ"ל יובן שורש ענין פדה בשלום נפשי. דהנה נפשי היינו בחי' נפש האלקי', ויש בה ב' מדריגות, הא' כאשר נלחמת עם נפש הבהמי' להתגבר עלי' ולהפכה כנ"ל, שזהו הנק' מסירת הרצון לבד, שבא דרך מלחמה וניצוח, כמו בשעת צלותא שהוא שעת קרבא כו' כנ"ל באריכות, והוא בחי' אהבה דבכל לבבך ובכל נפשך כו'. והמדרגה הב' הוא בחי' בכל מאדך הנ"ל, הנק' מס"נ בעצמה ומהותה, שלמעלה מבחי' מלחמה לגמרי כנ"ל. וזהו פדה בשלום נפשי, דהיינו שיש מדרגה גבוה בנה"א, והוא בבחי' יחידה שבה בחי' העצמי', שע"י יש לה פדיה בשלום בלא מלחמה כלל וכלל וד"ל.

פדה בשלום: פדיה ללא מלחמה, נפשי: יחיד של נה"א

וביאור הדברים מובן ע"פ כל הנ"ל, בעיקר ההפרש בין מסירת הרצון הבא ע"י מלחמה למס"נ בעצם, שבמס"נ ע"י מלחמה, עכ"פ שייך לומר ל' צער ויסורי' בדבר שנגד רצונו הטבעי, רק שמוסר א"ע מפני התגברות רצון האלקי כו', וא"כ אין זה נק' שלום, שכל הענין שלום הוא, היושב בשלוה שאין לו מנגד כלל וכלל שיקבל צער ויסורים, וכאשר אין לו יסורים מכל מה שעושין נגד רצונו אז נק' שלום, מפני שהרצון הזר בטל בעצם, בלי הרגשת יסורים וצער בנפשו על העדר רצונו הזר כו'. וזהו בחי' התפעלות העצמיות דבחי' בכל מאודך הנ"ל, שכל ביטול הרצון הזר לא נק' יסורים כלל, אלא תענוג ושמחה, וא"כ אין לנה"א מנגד כלל, כי המנגד בטל בעצם מהותו בלי מלחמה כלל.

מסירת הרצון:
שיכת מלחמה,
ע"ד חבר הא'
מס"נ בעצם:
המנגד לנה"א
בטל, ע"ד חבר
הב'

(לפי שבבחי' יחידה מאיר אור אלקי ממש, שנק' צלם אלקים כנ"ל, ואז ממילא בטל כל בחי' מקור רצון זר דנה"ב כהמס דונג כו' כנ"ל, דכלא חשיב כו'. וזהו בחי' השלום שלמעלה מן המלחמה, כדוגמא דלעתיד שיהיה בחי' ביטול בעצם בכל הברואים, גם בבחי' הרע דנוג"ה, מצד גילוי אלקות ביותר, וכמ"ש לא ירעו ולא ישחיתו, ארי' כבקר יאכל תבן כו', וכן באוה"ע כתיב ונהרו אליו כל הגוים כו', בבחי' ביטול עצמם שלא ע"י מלחמה כלל, כמ"ש ובאו במערות צורים מפני פחד ה' כו', ולא כמו בימי דוד ויהושע שכבשו ע"י מלחמה כו'. וזהו לפי שבמשיח יהיה התגלות דבחי' פנימיות, ע"י בחי' ג"ר כו' הנק' גלגלתא, ששם מאיר מעצמיות אור א"ס, והוא למעלה מבחי' הרצון הפשוט מקור כל הרצון, דהיינו שלמעלה מבחי' רצון לגמרי כו', וכמ"ש בדניאל וע"י יתיב מלכותי' מלכות עלם כו', בלי שינוי כלל, וכמ"ש במ"א בענין ע' שנין דדוד כו', שזהו עיקר ההפרש בין דוד למלכא משיחא, וע"ז אמר דוד פדה בשלום נפשי, נפש דוד כמו שיהיה לע"ל, בבחי' ג"ר דע"י וא"ק כו', כמ"ש וגבה מאד, שהוא בחי' בכל מאודך הנ"ל וד"ל).

שביחידה מאיר
עצמות אוא"ס,
לכן מתבטל
הסט"א ממילא
ללא מלחמה
כפי שיהי' לע"ל

משא"כ במסירת הרצון, ששייך עכ"פ לשון יסורים לנה"ב, אין זה שלום גם לנה"א, כי גם שנה"א עצמה מושללת מכל בחי' רצון זר בלי הרגשת יסורים כו', אבל גם טורח מלחמה זאת להפוך גם לנה"ב, בכלל יסורים יחשב לנה"א, כי יש לה מגד עכ"פ, רק שמהפכו (ועוד, שבהתאבקות המלחמה, בהכרח נתלכלך הנה"א קצת בלבושי' צואים דנה"ב, עד שתהפכנה. כמשל המתאבק עם המנוול, וכן כמו בגדים שמבשל כו', כנ"ל בענין הברורים, שהמברר מתלכלך בלבושים של המתברר, כמ"ש וכל מלבושי אגאלתי כו' וד"ל).

משא"כ
במסירת הרצון
הוא במלחמה
ויסורים לנה"א
כי יש לה מנגד,
ומתלכלכת
בלבושי הנה"ב

וזוהו ענין הפדיה, כמ"ש פדה בשלום נפשי כו', כמו פודה ומציל, שנה"א ניצלת מבחי' המנגד דנה"ב, בדרך שלום בלא מלחמה כלל, כי המנגד בטל בעצם כנ"ל. וכמו"כ מ"ש בידך אפקיד רוחי כו', ר"ת בא"ר, שהוא מס"נ העצמי כנ"ל, שע"ז אמר פדית אותי מן החיצונים, בדרך שלום בלא מלחמה, כי מתבטלים לגמרי (. . . וכה"ג היה בימי שלמה, שכל חכמי הגוים נתבטלו בעצם לגבי חכמת שלמה, שלא ע"י מלחמה, ע"כ נק' שלמה, כי שלום היה בימיו כו', וכמ"ש במ"א וד"ל). משא"כ ע"י מלחמה, כמ"ש קומה ה' ויפוצו אויביך, בשעת המסעות בנסוע הארון כו', דגם שכהמס דונג כו', כמ"ש יאבדו כו' אויביך ה' יאבדו כו', הרי עכ"פ נק' אויבי ה', רק שנכנעו בתכלית בהיפוך המהות כו', אבל דרך שלום הרי נעשים אוהבים גמורים, ולא נק' אויבי ה' כלל, וא"צ איבוד כלל. אדרבה, כתיב אז אהפוך אל עמי' כו', ונהרו אליו כל הגוים כו', ועמדו זרים כו', והיו מלכים אומניך, וכה"ג) . . .

ענין הפדי'
בדרך שלום
היא שנהפך
מאויב לאוהב
בשינוי המהות

אך עדיין צריך להבין למה צריך פדיה, מאחר שלא יש בחי' מנגד כלל, וכן ענין פודה ומציל, וכתיב ופדויי ה' ישובון, פדיי' זו מה היא. אמנם, הענין ידוע שמצד שורש האחיזה דקליפה בסיטרא דקדושה, צריך ליתן להם פדיון, שהוא דבר קטן תמורת גדול, כמו ונתנו איש כופר נפשו כו', וכמ"כ באמה העבריה שנא' ואם לא יעדה והפדה, וכידוע דהנ"א נק' ברתא דמלכא, וז"ש וכי ימכור איש את בתו לאמה, להפוך לנה"ב, לא תצא

ענין הפדי' היא
להשקית
הנה"ב כהכנה
לעניין השלום
- להפכה לטוב

במס"נ, כצאת העבדים בחי' נפש דנוג"ה, אלא ביעוד או פדיי', כמ"ש פדה בשלום נפשי כו', (ודוגמא לדבר, שילוח השעיר לעזאזל כו', וכן כתיב והוא יפדה את ישראל כו') פדיה זו כדי שלא תתחבר הנה"ב עם הנ"א בעלותה למעלה כו', משום שנא' שלום שלום לרחוק ולקרוב, לרחוק שנעשה קרוב כו' (אך ע"י השלום שהוא ההתחברות לפי שעה, בזאת יפדה לאשתאבא בגופא דמלכא כו' לבדה, ואין זר אתה כו' וד"ל) . .

וזהו פדה בשלום נפשי מקרב לי, שלא יהיה קרבא ומלחמה, שהמלחמה עושה קירוב לפי שעה כו', כמשל המתאבקים יחד כו', וזהו מקרב לי, לשון קירוב ולשון מלחמה, ולכך נק' מלחמה קרבא כו', אלא בדרך שלום, שהוא בחי' מאדך, שהוא בחי' מס"נ בעצם, שנה"ב ג"כ תבטל בעצם כנ"ל, ולא שתתחבר עי"ז עם נה"א, דא"כ הדרא קושיא לדוכתי', שנעשה קירוב ע"י השלום הזה יותר מע"י המלחמה, אך הקירוב הזה הוא קירוב אמיתי כאוהבים נאמנים, שאחד מתכלל ומתערב בזולתו כו', ואעפ"כ אחר השלום הזה, נפרדת הנ"א ע"י פדיה שה' פודה אותה כנ"ל . .

ואח"כ הוא ענין הקירוב כאוהבים נאמנים כשהשתנתה מהות הנה"ב

(יב) כי ברבים כו', הנה זהו נתינת טעם גדול על תחלת דבריו, שאמר פדה בשלום נפשי, ומפרש ואזיל ואמר מפני מה פדה בשלום ולא במלחמה, כי ברבים כו'. פי' ברבים בתוך רבים, בחי' המקיף דיחידה שנק' מקיף כללי, שכולל לכל מקיפים פרטי' כו', ופי' ברבים מה שגנוז ונעלם בתוך רבים, שהוא בחי' היותר כללי שמקיף על כל כללותם בשוה. ולא בדרך פרט שיהיה חילוק מדריגות, כמו במ"ת דכתי' ויחן ישראל לשון יחיד, וכן ברכנו כולנו כא' כו', והוא בחי' גלגלתא בחי' ג"ר כח"ב, שכולל כל פרטי פרטיות נש"י שהן בציוור קומה שלימו, והאר' זו מאיר בכל יחידי סגולה שבכל דור ודור כו', שזהו בחי' משה שאמ' ת"ר אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו כו', ס"ר דעות כל אחד לפי השגתו, וכפי רצונו המאיר מבחי' חי' ואהבה דבכל נפשך. אבל בבחי' יחידה מקיף למקיף, כולם שוים ונק' איש אחד, וכמ"ש ויחן ישראל, בחי' גלגלתא כו', שהוא למעלה מבחי' רצון לגמרי, שלכך אמרו נעשה ואח"כ ונשמע כו' כנ"ל, ובזה לא שייך

הפדיה בשלום, ע"י שברבים - בחי' יחידה, היו עמדי - נה"א

בחי' מלחמה כלל כנ"ל. ולזה אמר הטעם כי ברבים, הכולל כל ס' רבוא
היו עמדי, שהוא בחי' הארת עצמי' אא"ס ב"ה שבגלגלתא שנק' כתר
הכללי, ע"כ פדה בשלום נפשי דכללות נש"י שלא יצטרכו למלחמה כלל
וד"ל . .

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה אכי"ר

•

ולזכות

הרה"ח הרב ירחמיאל שי' וזוגתו מ' חנה תחי'
וב"ב: חי' מושקא, דבורה לאה, שיינא,
מנחם מענדל, חוה רבקה, דוד, שיינדל גיטל,
מנוחה סימא, צבי הירש, יקותיאל דובער שיחיו
בעלינאָוו

שלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
להצלחה רבה ומופלגה בעבודת השליחות
לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
ס. פאולו - ברזיל

נתרם ע"י הרה"ת ר' שמואל
וזוגתו מרת שטערנא שרה שיחיו
שפריצער

•

לזכות

כל תלמידי התמימים היקרים שביקרים מייסדי "ישיבה
גדולה ליובאוויטש" בית שמש.

לע"נ
אבי הרה"ת ר' משה נחום ע"ה
ר' מרדכי מענדל ע"ה
קדנר
נפטר אחרון של פסח תשע"א
ת.נ.צ.ב.ה
נדפס ע"י בנו
זאב מאיר וזוגתו דבורה חי' רייזל שיחיו
קדנר

מערכת פענוחים
סוד"מ מוקט מפוענח

להצטרפות לרשימת התפוצה,
תגובות ותרומות:

Pianuchim@gmail.com